

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

БРАНИЧ

Година XI.

Београд, јули—август 1926.

Број 7. и 8.

УРЕДНИШТВО: КЊЕГИЊЕ ЉУБИЦЕ БР. 11.

ИЗДАВАЧ: КЊИЖАРНИЦА „ПОЛЕТ“

✠ МАРКО СТ. ЂУРИЧИЋ

министар правде и народни посланик

У Карловим Варима 3. августа о. г. преминуо је Марко Ст. Ђуричић, министар правде, дугогодишњи народни посланик, бивши судија Касационог Суда, председник Државног Савета и бивши министар конституанте и социјалне политике.

Смрт овог врлог и заслужног човека и угледног политичара и државника изазвала је дубок и болан утисак у свима круговима нашега друштва. Његов нестанак са политичке позорнице производи осетну празнину у нашој новој држави, којој су у садашње доба развитка и препорођаја наше земље од неопходне потребе јавни радници његових концепција, спреме и систематског и позитивног рада.

Разноврсна активност пок. Ђуричића, једнога од видних представника оне генерације, која је развијала културно и политички некада младу и пуну животне снаге, Србију, а затим се прихватила велике историјске мисије у стварању и консолидацији наше троимене Краљевине, пружа несумњиви доказ, да је та мисија могла бити остварена захваљујући, на првом месту, врлинама нашега народа, а на другом, дораслости за остварењем наших вековних снова и историјских традиција наших народних вођа и јавних радника, међу које, неоспорно, спада и пок. Ђуричић.

Свестан, да се као син ове земље може одужити своме народу само ако поред добре воље, љубави и способности, развије сву своју преданост у вршењу поверених му дужности, он је свагда служио за пример савесности у отправљању службених послова и у извођењу додељених му задатака. Као правник, он је стално и неуморно радио на своме усавршавању у правној области, и истицао се правилношћу својих погледа. Одмерен у сваком свом гесту и поступку, он је исто тако одлучан, и, у свима приликама кад је то било потребно, смео у исказивању својих мисли.

Као судија, он је типични представник судијске објективности, непристрасности и савесности. Као министар, активан, експе-

дитиван и агилан, еманципован бирократизма. Не бавећи се текућим пословима, пок. Ђуричић је на министарским положајима сву своју спремност и делатност користио у изградњи неопходно потребног законодавства, чија је унификација једна од најпрешнијих потреба наше нове земље. Као државник Марко Ђуричић урадио је много. Његова драгоценна сарадња била је од неоцењивих користи земљи.

Са лепим личним особинама које су га красиле, пок. Ђуричић је био прави представник нашег благородног народа и умео је задобити поштовање и љубав свих, који су са њиме долазили у додир.

Наше правништво дугује нарочиту захвалност пок. Ђуричићу, који се је најискреније старао о њему. У низу многих закона земаљских, на којима је он сарађивао, ваља поменути и законе о уређењу и унификацији нашега правосуђа, у које првенствено долазе закони о уређењу судова, о судијама и о јавним правозаступницима. Својим радом на изради законодавства, он је себи подигао трајан споменик. Убеђен да у стварању и организовању једне државе треба унети много напорнога рада, да би она напредовала и могла се развијати, пок. Ђуричић је жртвовао своје здравље и себе, не напуштајући свој одговоран и напоран положај све до краја свога живота.

Зато је његова неочекивана смрт један тежак удар и велики губитак за државу, народно представништво и за наше правосуђе, којима је тако лепо знао и хтео користити. И зато ће га се наше правништво, а на првом месту јавни правозаступници и судије, увек сећати и спомињати његово име, придружујући се дубокој и искреној захвалности наше земље према њему.

*

Пок. Марко Ђуричић родио се 26. марта 1861. год. у Ваљеву. Основну школу и гимназију свршио је у месту рођења и по положеном испиту зрелости отишао је у Русију. У Петрограду је две године слушао

техничке науке. Својим лепим васпитањем, природном бистрином и друштвеношћу стекао је познанства и симпатије не само у круговима својих школских другова, већ и у вишим круговима руске престонице. Али његова природна наклоност према правним наукама одлучила га је да се врати у своју домовину и упише на права у Београдској Великој Школи, коју завршава 1985. године. Овај његов корак у животу омогућио му је лично усавршавање, јер је он баш на правном пољу могао да развије своје способности. Пошто је извесно време био судија, пок. Ђуричић је напустио државну службу и отпочео адвокатуру, у Ваљеву. Доцније је био постављен у Београду за председника Првостепеног Суда. 1903. године постао је окружни начелник у Ваљеву, а убрзо затим касациони судија све до 1912. године, када улази у кабинет пок. Милована Ђ. Миловановића као министар правде. 1918. године иступа из владе, а 1920. године, марта месеца постаје председник Државног Савета. 1922. године добија портфељ за конституанту, да одмах потом дође на положај министра социјалне политике. Од јула 1925. године, па све до своје смрти, био је министар правде.

*

За своје велике заслуге, пок. Ђуричић, по одлуци Краљевске Владе, погребен је о државном трошку са свима почастима. Београд је 9. августа о. г. био очевидац импозантне сахране пок. Ђуричића. Погребу су присуствовали представник Њ. В. Краља, чланови Краљевске Владе, дипломатско и конзуларно тело, сви државни великодостојници, народни представници и многобројно грађанство. После опела одржаног у Сабornoј Цркви, са покојником се опростио у лепом говору Њ. Св. Патријарх Димитрије, а пред црквом потпредседник Народне Скупштине г. др. Пасарић и г. др. М. Ивковић, народни посланик.

Пред министарством правде одржали су опроштајне говоре г. Љуб. В. Стефановић, адвокат и г. Др. Кулмер, начелник министарства. Са зграде Касационог Суда са покојним су се опростили г. Др. Драг. Којић, народни посланик и г. С. Ковачевић, касациони судија.

Говор њошћредседника Удружења Јавних Правозаступника, г. Љуб. В. Стефановића :

„Престао је откуцај срца једног од оних синова наше Отаџбине, чије је име везано за многе њене новије историјске догађаје. Међу живима нема више Марка Ђуричића,

дугогодишњег министра и народног посланика.

Тај тежак удар ставио ми је болну дужност, да се у име Удружења Јавних Правозаступника Србије и Црне Горе опростим са непрежаљеним пок. Ђуричићем, познатим и еминентним правником и представником нашега правосуђа.

Рођен у једној угледној чиновничкој породици, пок. Ђуричић је још од своје ране и ведре младости показивао жељу, да у своме животу пође путем, који је по својој идеалности најближи човеку и људској заједници и као такав, по свршеној средњој школи, посвећује се правној науци, јер је налазио да му она пружа најшире поље рада за савремено схватање друштва и државе. Још на Великој Школи он узима живо учешће у новом политичком покрету, што је у то време значило изложити се прогону и принети себе на жртву. Али пок. Ђуричићу није никада недостајала расна храброст, кад год се требало жртвовати за идеју. Као већ истакнути омладинац он свршава одлично правне науке, одлази у свој крај, и ту, у Ваљеву, отвара адвокатску канцеларију. У својој независној професији, коју је он до краја волео и за коју се увек старао, он развија своју делатност у два правца: као правозаступник савесно је заступао и давао лепе одбране, кроз које је провејавао дух народне слободе, а ван суда, као политичар, он наставља жив рад на организацији тада још младе радикалне странке. И народ тога краја, из захвалности према његовим политичким и личним заслугама, бира га за свога посланика, поклањајући му то поверење све до краја његова живота.

У своме адвокатском позиву пок. Ђуричић је, као одличан криминалиста, улагао своју спремност и све знање да заштити оне честите и карактерне грађане који су у тим бурним политичким временима страдали и без кривица. У тој борби често је и он сам постајао жртвом. И те жртве он је стојички сносио у уверењу, да велике идеје демократизма, слободе и народне самоуправе морају коначно победити и да радикална странка, спроводећи те идеје, има да изврши духовни препорођај земље, а када то сврши да оствари ослобођење и уједињење нашег троименог народа. У овом националном полету радикалне странке, пок. Ђуричић, као министар од 1912. год., заузима једно од видних места. Својим проницљивим духом, правничком ерудицијом и реалним погледима на јавни живот, он је био од неоцењиве користи у служби народу и Отаџбини. Васпитан и по своме узвишеном позиву упућен

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

да брани права слабих, он је у најтежим националним кризама, са апостолским уверењем, бранио право народа.

Ми правозаступници поносимо се, што смо у пок. Ђуричићу имали поред одличног правника и једнога од непоколебљивих и великих пријатеља, који никада није заборавио сталез из којег је поникао и позив, коме је свој живот посветио. Као адвокат, он је оставио најлепше име. А као човек, миран, приступачан, љубазан, отвореног карактера и свестрано образован, он персонифицира новог човека нашега народа. Као писац правних монографија и чланака, он је био признат правни практичар и солидан теоричар. Као министар и законодавац, он је све своје напоре улагао у правцу реформисања нашега у многоме заосталог и изједначења разноликог законодавства. По његовој иницијативи, а уз његову драгоцену сарадњу, израђено је осам основних земаљских законика и знатан број законских предлога, међу којима и предлог закон о адвокатима. Схватајући важност адвокатског реда и његову значајну улогу у правосуђу, пок. Ђуричић је желео да тај ред добије код нас онај углед и ону важност, коју он има у напредним земљама на западу. За тај предлог, који је у многоме његово дело, правозаступнички ред наше земље остаће му трајно захвалан. И када су његови велики напори на уређењу нашег законодавства и изради нових закона требали да буду крунисани успехом, неумитна и немилосрдна смрт отргла

га је из наше средине. Али он је и својим недовршеним радом на законодавном пољу подигао себи трајан споменик и задужио своју домовину.

Пок. Ђуричић, у коме адвокатски ред губи једног од својих ветерана, држава и народ једног великог и заслужног сина, одлази на онај свет задовољан као ретко који политичар и државник, јер је дочекао да види плод свога четрдесетогодишњег политичког и националног рада у оној мери оствареног, у којој је мало који још политичар дочекао да види. Родити се у земљи чија је граница ишла до Алексинца, радити неуморно за њу и живети у њој у најтежем периоду њене повеснице, а затворити очи када је довршено ослобођење и уједињење нашег троименог народа, по остварењу вековних националних идеала, велика је срећа и ретка част за оне, који су на том епохалном делу сарађивали. А пок. Ђуричић припадао је томе колу. Нека би заслужан и користан рад врлога и честитог пок. Ђуричића послужио за поуку новим нараштајима како се служи Отаџбини и нека би млађи пошли његовим путем и истрајали на оним великим и историјским линијама, које су он и његови савременици повукли.

Поклонимо се сени пок. Ђуричића са оним дубоким пијететом, који народи дугују својим заслужним синовима.

Нека је слава пок. Марку Ђуричићу!
Вечан му спомен.“

Ulp. J.

УЗАЈАМНО ПОТИСКИВАЊЕ ЗАКОНА

Д-Р ДРАГОСЛАВ Б. ЈОВАНОВИЋ

ПРОФЕСОР БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА.

Законодавцу је при доношењу нових закона обично немогуће изрично навести све раније прописе који се новима укидају. Због тога се најчешће у нови закон уноси став да с његовим ступањем на снагу престају важити сви ранији прописи који су му противни. Али се дешава да се у новом закону не налази такав или сличан пропис, и тада се узима да су ранији супротни прописи прећутно укинути применом познатог римског начела, да доцнији закон укида ранији, који говори о истом предмету.

Ово начело, и ако на први поглед врло јасно и просто, може у примени изазвати знатних тешкоћа. Оставимо на страну питање о томе од када управо важи један закон,

односно поједине његове одредбе, што није увек лако утврдити. Теже је много одговорити са сигурношћу да ли оба закона у питању, доцнији и ранији, говоре о истом предмету. Овде се одмах срећемо и с питањем односа између општих, специјалних и индивидуалних закона као и правих и формалних. Велике тешкоће потичу и отуда што, истина, важи правило да се закон укида на исти начин на који и постаје, дакле опет законом, т. ј. редовним законодавним путем. Али и ако најчешћи, то није једини начин на који један закон може престати да важи или може бити стављен ван примене. Помињемо укидање закона уставом, привременим законом, финансиским законом, уредбом,

указом, изобичајењем чак (*désuétude*). Отуда је сасвим могуће да има правних прописа који се примењују и ако су у ствари већ укинута другим, доцнијим прописима, као што има донетих прописа који се никако и не примењују. Ово разуме се није исто као кад сам закон, за прелазно време, одреди да ће у извесним приликама важити прописи ранијег закона, — оваквих одредаба има у кривичним законима, закону о штампи и т. сл., већ се овде имају на уму случајеви у којима је законодавац желео да се престане с применом извесних прописа, а они се ипак и даље примењују и ако су гори од оних других. Оваква могућност постоји нарочито код склопа правних прописа какав је створен код нас после рата, када је озакоњено без довољног претходног испитивања и довођења у склад и сагласност близу хиљаду уредаба, указа итд., донесених од разних министарстава чије надлежности нису биле — као што нису још ни сада, довољно разграничене.

Ово што важи код односа међу правним прописима у временском погледу, још се компликује кад се посматра њихов однос у погледу простора, одн. њиховог територијалног важења. Овде нарочито може доћи у питање не однос између закона који важе за целу државу и закона који важе у појединим покрајинама, већ однос између закона који у појединим покрајинама на разне начине регулишу иста питања. Код нас је већ довољно указивано на неповољне стране оваквог неједнаког, кадгод седмоструког покрајинског законодавства. Тако на пр. неједнако финансијско, специјално пореско законодавство може бити од знатног утицаја на трговину, занатство и индустрију, и може изазвати неекономско нагомилавање тих врста радности у покрајинама у којима су оне мање порезане¹⁾. Капитал се повлачи из порески оптерећенијих покрајина у мање оптерећене, без довољног обзира на економске и друге потребе појединих крајева и целе земље. Читаве индустрије се пресађују одн. заснивају тамо где им иначе неби било најбоље место, само зато што су фискалне прилике ту за сада по њих повољније. На тај начин број случајева на које би се применио један закон, који је бољи, кориснији по опште интересе, смањује се а повећавају се случајеви примене неповољнијег закона, горег с обзиром на циљ због кога је донет (овде повишавање државних прихода). Штетне последице оваквог рада изазваног нејед-

наким законодавством трајаће и кад се једном изједначи законодавство, и биће све осетније што доцније дође до изједначења.

Навешћемо још случај разног поступања нашег покрајинског законодавства у питању судске амортизације хартија од вредности које гласе на доносиоце. По прописима који важе на територији раније Краљевине Србије (§§ 204. и 205. Грађ. Суд. Пост.) могуће је тражити код суда уништење изгубљене или пропале исправе и издавање нове од стране издатеља исправе. Али ова могућност простире се само на хартије које гласе на име (§§ 187. и 189. Грађ. Суд. Пост.) а не и на хартије на доносиоца. За ове последње важи пропис § 866. Грађ. Зак., по коме се за њиховог сопственика сматра онај у чијим се рукама налазе. У овом смислу гласе и неколике предратне одлуке Касационог Суда. Једини изузетак од овога учинила је код нас Уредба о правној ликвидацији стања створеног ратом, која је предвиђала (чл. 31.—49.) могућност да се пониште исправе на доносиоца, али искључиво оне које су пропале, нестале или уништене у рату 1914—1920, и то само ако је поништавање тражено у једном кратком року по ступању уредбе на снагу. За све остале случајеве, важи редовно законодавство, по коме није могуће поништавање хартија на доносиоца. После рата указала се потреба да Касациони Суд у општој седници (тач. 3. чл. 16. Зак. о своме устројству) да своје мишљење о овоме питању. Суд је у својој одлуци од 30 августа 1922, бр. 6055 исцрпно навео разлоге који су руководили нашег законодавца да не допусти поништавање хартија на доносиоца, истичући између осталог да би, у противном, могли бити оштећени, поред јавнога, општега интереса и савесни држаоци оваквих хартија, услед тражења њихова поништаја од несопственика и несавесних лица, што би рђаво утицало на промет оваквих хартија и на имовинске односе у друштву.

У нашим новим покрајинама у којима још важи затечено законодавство бивше Аустро-Угарске, допуштено је судско поништавање хартија на доносиоца. Ово питање је најделтаљније и најбоље уређено у Словеначкој и Далмацији уредбом од 31. августа 1915.¹⁾ Тако су имаоци хартије на доносиоца (или и свако друго лице) у новим покрајинама у могућности да их судским путем пониште, док то није могуће на територији Србије. Овде се сада јавља могућност да се неко

¹⁾ В. чланак Др. Ива Белина, Основа закона о непосредним порезима, Економист за јуни 1926; бр. 6. стр. 425.

¹⁾ В. чланак од Др. S. под насловом „О уснирених вредносних папира који гласе на доносиоца.“ Економист септембра 1924., бр. 9.

лице са територије Србије, које би хтело да извесне хартије на доносиоца поништи судским путем, обрати коме са територије нових покрајина да он изиште поништај тих хартија. Једну радњу дакле коју законодавац и Касациони Суд са територије Србије сматрају као штетну по опште и приватне интересе, могуће је предузети на територији нових покрајина. Извршне пресуде судова са нових територија које су достављане Дирекцији Дугова (у случају поништаја државних обвезница) на извршење и издавање нових хартија, остале су неизвршене само стога, што код нас још ни данас у главном не могуће одлуке судова једне покрајине извршивати у другој покрајини, која их сматра као пресуде иностраних судова, — појава о којој је и у овоме часопису доста писано,¹⁾ и која тражи хитно правилно решење. Када једном буде дефинитивно регулисано ово питање, биће могуће да се у наведеном примеру с хартијама на доносиоца, прописи нових покрајина примењују не само на случајеве који би се стварно десили у тим покрајинама већ и на случајеве из крајева у

¹⁾ В. на пр. чланке Др. Риналда Чулића: Аномалије у нашем егзекутивном законодавству. Бранич, април—мај 1926, и: Један типичан случај неизвршења судске одлуке. Бранич, јуни 1926.

којима важе српски закони. Тако би један гори закон — посматран са становишта српског законодавства и правосуђа, потиснуо у примени бољи закон.

Сличних примера могло би се још наводити, и из њих се да извести ово. Кад постоје два закона који се могу применити на један случај, и од којих је један неминовно мање добар од другог с обзиром на прилике у којима они важе, тада најчешће постоји тенденција да гори закон потисне бољи из примене. Ова појава подсећа на Грешемов закон по коме рђав новац потискује из саобраћаја добар. Сасвим је појмљиво да појединци траже начина да од два разна закона примене на овај случај онај који је за њих повољнији, макар он био и гори с обзиром на опште интересе. Овакав поступак не може се сматрати недопуштеним и лако је увидети да се разликује од обилажења закона (*in fraudem legis*) премда му се кадкад може врло приближити. Није потребно доказивати да овоме штетном стању ствари узајамном потискивању закона које доводи до једне врсте често штетног — фактичког изједначавања законодавства, треба што пре учинити крај, извођењем изједначавања законодавства какво је уставотворац замислио.

ПРОЈЕКАТ ЗАКОНА О ОПШТИНАМА

Др. ДАНИЛО Ј. ДАНИЋ

СЕКРЕТАР КАСАЦИОНОГ СУДА

Закон о општинама јесте један од оних закона, који има да буде унифициран за целу земљу, пошто смо после уједињења, 1. децембра 1918. године, затекли и наследили разна општинска законодавства на територији наше данашње Државе. Може се с правом рећи, да у погледу општинског уређења постоје највеће разлике између разних покрајина, те је зато проблем унификације општинског законодавства један од првих, који треба да добије своје дефинитивно решење.

Званичан пројекат Закона о општинама још не постоји, пошто још није добио дефинитивну редакцију, нити прошао кроз Министарски Савет, да би као такав могао бити упућен Законодавном телу на решавање. Али постоји један пројекат израђен у Министарству Унутрашњих Дела, који има тек да добије дефинитивну редакцију, и ми ћемо за сада о том Пројекту и говорити, остављајући за доцније претрес дефинитивног Про-

јекта. Пројект је подељен по материји овако: I) Опште одредбе; II) Чланови и становници општине; III) Организација општине; IV) Делокруг општине; V) Надлежност општинских органа; VI) Општински службеници; VII) Општинско господарство; VIII) Организација месног збора, надзор државне власти, правна средства и најзад прелазна наређења.

Према уставним одредбама (чл. 69), организација општина почива на самоуправном изборном начелу. Будући везан Уставом, пројекат је ово начело доследно спровео. Но како не постоје друге ближе одредбе о организацији, надлежности и уређењу општина, то су на тај начин остављене одрешене руке законодавној власти, да сва та питања регулише по своме нахођењу, и редактори пројекта држали су се овога што није у корист општина. Пре свега што пада у очи то је, што пројекат дозвољава да општине могу поред чисто комуналних задатака, имати

и један пренесени делокруг државних послова. По чл. 89. Пројекта, општина је дужна сарађивати у месним пословима државне управе према постојећим прописима и налозима државне власти, и како није специјално одређен тај пренесени делокруг, општини се могу дати и такви државни послови, да исти могу далеко да превазиђу комуналне задатке, који су у ствари једини и искључиви посао општине. На тај начин општина постаје један орган државне власти на штету њеног главног и властитог задатка, комуналних интереса. Затим, једна видна мана пројекта јесте, што је остављен велики надзор државној власти над општинама тако, да у вршењу својих комуналних задатака општина може у свако доба бити спутавана од стране државних органа. Ово нарочито треба подвући и напоменути с тога, што под партијским владама парламентарног режима, увек ће бити могуће владиној већини да опозиционим општинама смета у њиховом раду. Пројекат је пун таквих одредаба. Тако, да поменемо само неке од њих. По чл. 69, Велики Жупан одобрава пословни ред општинског одбора. Срески поглавар има право да присуствује седницама општинског одбора — члан 144. Пројекта. Затим, по чл. 145. по коме надзорна власт може у свако доба прегледати рад општинског одбора и општинске управе. По чл. 151. надзорна власт може разрешити од дужности председника и целу општинску управу у случајевима предвиђеним у томе члану и т. д. По нашем мишљењу овај је надзор државне власти сувише обиман, те би га зато требало у многоме смањити. Надзор над општинама од стране државне власти мора постојати, већ по томе што то захтева само јединство управе и веза између општине и државе, али тај надзор треба рационално извести и онолико кслико је он неизбежно потребан и поверити га пре управним судовима а не активној администрацији, која је мање више склона на јачи притисак, што је већ и досадањим искуством утврђено, о чему ћемо другом приликом опширније писати.

Што се тиче организације општинских органа, пројекат је одговорио своме задатку. Општински одбор и општинска управа као једини општински органи јесу модерне институције којима се изводи целокупна комунална политика. Њима је остављен по замисли пројекта само комунални интерес без икакве судске и какве шире административне надлежности, као што је то до сада било бар у предратној Србији. Са те стране пројекат чини један несумњив напредак према

досадањем стању ствари. Исто тако и одредбе о општинским службеницима и општин. финансијама представљају једну добру новину, која ће бити само од користи по развој и обављање општинских послова. Општински службеници добијају свој статут сличан статуту државних чиновника, те ће тако као боље награђени и боље обезбеђени моћи поклонити више пажње општинској администрацији. Тако ће се створити један комунални административни кадар, кога до сада нисмо имали. Истина што се тиче општинских финансија, њих би требало ставити пре под надзор обласног одбора или обласне скупштине, дакле под надзор једног вишег обласног самоуправног тела, а не под надзор државне централне власти, која је далеко од разумевања комуналних интереса а конзервативнија у финансирању.

Општи закључак који се да извести из одредаба овога Пројекта јесте овај: Пројекат закона о општинама учинио је једну основну погрешку, што је општину схватио више административно-политички а много мање комунално. Међутим наше општине, бар што се тиче општина у предратној Србији, а великим делом и у осталим крајевима наше данашње државе, јесу баш патиле од тога што нису биле способне да остваре своје комуналне интересе, једном речју, оне нису знале за муниципалитет. Дакле такве општине, како их овај пројекат замишља, неће бити у могућности да правилно развијају своје локалне интересе. Општинска самоуправа такође није потпуно изведена овим пројектом. У место демократског принципа какав постоји у Швајцарској и Енглеској, пројекат је у ствари спровео један конзервативни принцип, принцип административног туторства. Зато се може рећи, да општинска самоуправа овим Пројектом није много добила. Исто као и закон о општој управи и закон о обласној и среској самоуправи, тако и овај не изводи потпуну самоуправу, већ делимично, стварајући широко поље државној власти да администрира и област и општину на крају крајева како она хоће.

У пројекту се каже, сходно уставним наредбама, да ће се о управи и самоуправи градова донети посебан закон. Ако закон о управи и самоуправи градова, буде израђен на истим начелима као и овај, не можемо се надати јачем развоју градова, што је прека потреба наше државе, а с тиме у вези и јачању урбанског становништва, које у културном и националном погледу представља најсолиднији темељ сваке државе.

ПРАВОСУЂЕ У ОПАСНОСТИ¹⁾

— ULPAN JUNIOR —

I

Припремни рад око изједначења законодавства наше нове државе већ се приводи крају. Многи законски пројекти израђени су и предати Народној Скупштини на озаконење. Нема сумње да су сви ти законски предлози израђени са великом пажњом и на најсавременијој основи, јер су рађени од стране наших признатих правних научника и практичара, те је се надати, да ће их Народна Скупштина без тешкоћа примити.

Али, настаје питање: да ли има ваљаног судског кадра, коме ће се сви ти нови закони поверити ради примене и извршења? Јер, ако њега нема, онда од свих тих нових закона, ма они били најбољи и најсавршенији, неће се имати стварне користи. Како дакле, наше правосуђе сада стоји са особљем, а нарочито са судијама?

Судећи по жалосном факту да је послератно друштво знатним делом утонуло у живот порока и страсти, да је осећај морала у многима утрнуо у борби за опстанак или, што је још горе, у жудњи за што већим богаћењем, уживањем и задовољењем најразноврснијих прохтева, мора се, нажалост, са болом у души признати: да је и наше правосуђе почео да нагрiza црв тог отровног живота и да је и оно једним својим делом подлегло том искушењу. О овоме се у јавности писало, у редовима грађанства доста говорило, сумњало, али се ипак није веровало: да се је и до тога могло доћи — чијом било кривицом — да нам посрну и судије, ти највећи заштитници Правде! Али, зло је већ ту. Оно је констатовано и јавно на једном збору судија, и то са највишег форума, од стране самог Министра Правде! Овај тежак факат, незапамћен у аналима судске струке, у толико је страшнији, што Врховни Старешина Правосуђа тада није хтео, или није могао рећи: шта је предузето да се ово ужасно државно зло спречи, нити је упутио апел на присутне судије и судијско Удружење,

да га помогну, да се виновници уклоне из њихове средине и тиме поврати вера у наше, до скоро, ничим неокаљано Правосуђе. Али, оно што је можда још најтеже, нико се тада од судија, ваљда под утиском изненађења, не нађе да реагира енергично и онако како је то требало учинити на овако тешку оптужбу, учињену у присуству толиког броја судија, међу којима је било приличан број и из виших судова.

Као што се види стање је сасвим озбиљно. Како да се спречи ова брижна појава, о којој се свуда говори и третира. Шта да се ради? Кома да се обрати за брзу и ефикасну помоћ? Јер, најглавнији меродавни фактор није хтео да каже да ли ће се и на који начин спречити појављено зло у његовом подручју? Изгледа по томе да би се ова болест правосуђа имала оставити самој себи: да сама угине, или да се још већма развије са свима њеним кобним последицама по Друштво и Државу, која без неумитне Правде не може опстати, а чији се опстанак доводи у питање узроком баш оних, које је она створила, да је чувају и штите!

Међутим та би апатија била грех према земљи. Последњи час већ откуцава да се започне уздизање нашега правосуђа на ону достојну висину, на којој би требало да буде и на којој је оно и било пре рата, па чак и на већој и завиднијој висини. И не само Краљевска Влада и Народна Скупштина, већ и целокупно правништво наше земље позвани су да се позабаве тим крупним и тешким питањем. Морају се неодложно предузети све мере, које би омогућиле његово решење. Главне од тих мера биле би ове: 1) материјално обезбеђење судијског реда, које у нашој држави није задовољавајуће; 2) појачавање одговорности судија за њихов службени рад и појачавање контроле над њима и 3) одабирање представника нашега правосуђа објективним и беспристрасним избором најспособнијих и најисправнијих судија ван страначког и сваког другог утицаја.

Овим мерама позабавићемо се у наредним бројевима „Бранич“-а.

1) Због нагомиланости раније сложеног материјала за овај двоброј „Бранич“-а, овај чланак није могао бити објављен у целини. Прим. Уредништва“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ЈЕДНА КОЛИЗИЈА ЗАКОНА

— Поводом установе финансијско-правних заступника —
ЉУБ. В. СТЕФАНОВИЋ

АДВОКАТ

Предлог закона о непосредним порезама предмет је јаког интересовања и изазвао је оправдане замерке објективне критике. Али је крај свих коментара и критика, којима је законодавац тим предлогом дао повода, важно истаћи, да је он сасвим оправдано узбудио цео адвокатски ред.

Не упуштајући се у излагање празнина и недостатака тога предлога са гледишта рационалности финансијских начела која је он усвојио и његовог техничког извођења у примени, о којима је у јавности и, до сада у нашим парламентарним круговима било довољно речи, ми ћемо овом приликом само истаћи његову колизију и неподударност са Законом о јавним правозаступницима и штетне последице једне законске новине, која се њиме санкционише.

Та штетна новина, предвиђена тим законским пројектом, која уједно представља и један неоспорно врло опасан преседан, налази се у алинеји 7. и 8. чл. 115. истог пројекта. Та одредба гласи:

„Као пуномоћници са уредним пуномоћием или са опуномоћавањем пред Пореским Одбором могу се јављати за пореског обвезника, само адвокати или овлашћени финансијско-правни заступници. Финансијско-правни заступници могу бити само она лица, која су свршила (дипломирала) правни факултет и служила најмање 6 година у пореској струци, а у противном, ако су служила испод 6 година, само ако имају положени стручни испит. Допуштење за вршење финансијско-правног заступништва издаје министар финансија по саслушању Генералне Дирекције Непосредних Пореза.

Финансијски правни заступници могу водити спорове по овоме закону и пред управним судовима“.

Као што се види, овом се законском одредбом ствара један нов ред, финансијско-правни заступници, који се подиже на степен адвоката. Без оних потребних квалификација, без услова које закони свих земаља предвиђају и у интересу државе, и у интересу појединаца, ствара се дакле један сталеж и изравњава са јавним правозаступницима, за које је, сасвим оправдано, законодавац предвидео читав низ тешких, али и потребних и умесних обавеза и дужности. Ово изравњавање финансијско-правних заступника са

адвокатима не може се правдати ни начелно, ни са гледишта какве изузетне целисходности, када се има у виду довољан број адвоката у земљи, као и то, да ти финансијски правни заступници немају адвокатског испита, ни опште практичне спреме, која је неопходно потребна за вођење правних послова. Не може се стати на гледиште, да је довољно упознати се са законом о порезама па заступати пред нижим и вишим административним властима и, нарочито, пред управним судовима. За то је неопходно потребно доктринарно и свестрано образовање, теоријско и практично познавање закона. Та спрема, која се тражи од адвоката, поглавито је потребна у заступању код управних судова. Гаранцију за испуњење тог услова пружа адвокатски испит. Установити ред финансијских правних заступника не везујући њихово наименовање за полагање адвокатског испита, било би двојако штетно: а) признала би се и адвокатима и тим новим заступницима иста права под различитим условима, много тежим за једне, а лакшим за друге, што би значило пореметити неоспорно потребну и правичну равнотежу, у корист једних, а на штету других, и б) створио би се један нов ред, без довољне спреме и гаранције, како у интересу државе, тако и појединаца, и што је најглавније, без одговорности за његов рад.

Једна морална страна у овом питању намећања неких нових стручњака, којим се вређа и сам углед адвокатског реда, од мање је важности. Јер, ако би се у начелу усвојио принцип садржан у чл. 115. предлога закона о непосредним порезама, природан би закључак био: неспособност адвоката за вршење правних послова. Зар је потребно поред законом признатих стручњака за вођење свих правних послова, адвоката, стварати и неке нове стручњаке? Ако би се стало на такво гледиште, онда би таква законска инкохеренција одвела до чудних закључака и недогледних последица. У том случају не би било никаквог разлога, да се одмах за овим не установе нови заступници и заступнички редови и у царинској, полицијској, санитетској струци, или у ресорима: аграрне реформе, шума и руда, саобраћаја и т. д. Све те струке, и сви ти ресори, имају такође своје специјалне законе, као и по-

реска. У свима тим ресорима потреба заступања грађана пред односним властима исто је толико јака, као и у пореском. Следствено, исти би се разлози могли евоцирати у корист завођења нових заступника и у тим другим гранама наше државне администрације. Ако би се то усвојило, адвокатски ред, предвиђен законом са условима велике одговорности за рад и многих обавеза према држави, постао би илузоран и замењен великим бројем нових редова. Од колике би штете то било по административно уређење саме државе, излишно је нарочито истичати. Она би била преплављена разним правозаступничким редовима, што би грађанство потпуно дезоријентисало и за велики низ година створило хаос на штету јавних интереса.

Једна веома озбиљна и врло штетна страна

ове пројектоване законске новине је и та, што израђени предлог не предвиђа ни кривичну, ни материјалну, ни моралну одговорност финансијско-правних заступника. Чл. 115. предлога закона о непосредним порезима предвиђа истина њихова права, али не предвиђа никакве њихове дужности. Без одговорности за свој рад, ти би заступници били без скрупула у обављању својих функција, тако да би народ изгубио веру не само у адвокатски ред, већ и у само правосуђе. Већ сам тај недостатак јасно истиче сву штетност те нове законске институције. Њеном установом онемогућено би било уздицање нашег адвокатског реда на ону достојну висину, на којој је он у свима културним земљама.

На Влади и Народној Скупштини лежи дужност, да се ова штетна новина не озакони.

ЈЕДНА НЕЈАСНОСТ У § 28. ЗАК. О СТЕЦИШНОМ ПОСТУПАЊУ

Д-р АРСЕН М. ЧУБИНСКИ

АДВОКАТ

У другој половини првог става § 28. Стец. Пост. регулише се положај оних повериоца стечишног дужника, које је стечај затекао са извршним судским пресудама, односно поравнањима поднетим извршној власти за наплату њихових тражбина на извршење.

Овде су могуће у опште следеће четири комбинације: а) ствари дужникове још нису узете у попис, б) попис је извршен раније од дана отварања стечаја, в) попис је извршен на сам дан отварања стечаја, и г) попис је извршен после тога дана. У закону, међутим, потпуно јасно регулисана је само прва од ових комбинација — поверилац долази са својом тражином у масу, док, што се трију осталих комбинација тиче, речено је само толико, да ће се пресуда извршити у колико се то може из пописаних ствари, ако су ове „*већ до отвореног стечишња*“ и пописане биле“.

Према томе, јасно је, да, ако је попис датиран календарским датумом ранијим од дана отварања стечаја, те пописане ствари продају се за намирење повериоца за чији су рачун пописане независно од стечајне масе, док није јасно, шта ће бити у тим случајевима, када је попис извршен на сам дан отварања стечаја или и после овога

дана; није јасно, да ли такве ствари улазе у стечајну масу, а попис је ирелевантан, или, пак, и оне остају изван дејства стечаја, те се извршење пресуде има наставити.

Стилизација § 28. Ст. Пост., а нарочито речи: „до отвореног стечишња“ показују јасно, да је законодавац хтео везати значај пописа за моменат отварања стечишња; попис, који је до овога момента извршен, пуноважан је, док, на против, попис, који би био после овог момента извршен, нема никакве правне важности. Према томе и одговор на горња питања имплицитно је садржан у одговору на питање у којем се моменту има сматрати, да је стечај отворен.

Ово, пак, питање није тако просто у својој суштини, како то на први поглед изгледа.

Отварање стечаја према изричном наређењу § 21. Стец. Пост. јесте једна комплексна судска радња, која се састоји у издавању прогласа о отварању стечаја и у *обнародовању тога прогласа*.

Овај комплексни карактер акта отварања стечаја јесте један од најважнијих момената у целој стечајној процедури, те ми морамо да то што јасније докажемо и нарочито подвучемо.

Пре свега, нигде у закону није наведено, да је стечај отворен онога момента, када је

о томе пала судска одлука; на против, §. 21. Стец. Пост. каже: „Суд ће одмах, како је решио да стедишту има места, проглас о томе издати и обнародовати га“. Дакле, отварању стечаја претходи судска оцена питања о умесности стечаја, па кад је ово питање решено у позитивном смислу, онда суд приступа самој радњи отварања стечаја: издаје о томе проглас и обнародује га.

Даље, § 22. Ст. Пост. прописује начин обнародовања и облик огласа и нарочито наглашава, да је обнародовање свршено за житеље у месту суда оног дана, кад је проглас прикован у вароши, а за све остале, кад је први пут у званичне новине стављен. Из контекста ових законских прописа (§§ 21. и 22. Ст. Пост.) очигледно је, да закон сматра, да је стечај отворен тек онда, када је свршено његово обнародовање. Ово тим пре што стечај дубоко засеца у економску сферу појединаца, он тангира безброј разноликих интереса и има веома озбиљне последице како за личност и имовину презадуженог, тако и за све његове повериоце. Доследно овоме закон увек везује почетак дејства стечаја за моменат свршеног његовог обнародовања; доказ томе јесте: а) пропис § 25. Стец. Пост. који изрично вели: „Сви после издатог и обнародованог прогласа са пропалицом закључени уговори ... немају силе ни важности“; б) пропис § 625. Грађ. Зак., који за исти моменат обнародовања прогласа везује престанак свих издатих од стране презадуженог пуномоћија; в) сам факт постојања § 21. Ст. Пост. и текст другог става § 22. Ст. Пост. о томе, када се обнародовање има сматрати за свршено, јер иначе оба би та законска прописа била лишена смисла, док, напротив, важност, коју закон придаје моменту обнародовања прогласа, потпуно постаје и логична и појмљива ако се узме, да је тек с овим моментом свршено и само отварање стечаја.

Осим тога § 25. Зак. о Стец. Пост. пружа и један директан доказ тога, да се отварање стечаја завршава тек с обнародовањем прогласа, т. ј. да је радња отварања стечаја једна комплексна радња. И доиста, овај параграф почиње са ставом: „*после издатог и обнародованог прогласа* са пропалицом закључени уговори ... немају силе ни важности“, а одмах затим долази став: „Према онима, које би своје имање *пре ојвореног стечишња* на друге пренели итд.“ — из чега се јасно закључује, да је у смислу закона стечај отворен тек онда, када је проглас о томе издат и обнародован.

На основу свега изложеног јасно је, да се отварање стечаја не састоји у доношењу

судске о томе одлуке, већ у издавању и обнародовању прогласа о стедишту.

Дакле, моменат када је стечај у смислу наступања његових последица отворен по закону се поклапа с моментом свршеног обнародовања стечишног прогласа и тек од овога момента отворени стечај производи своје дејство.

Сам, пак, тај моменат одређује се према другом ставу § 22. Ст. Пост. различито за разна географска места. С једне стране стоји место, где се стечајни суд налази — овде је стечај отворен оног дана, када је проглас у вароши прикован, с друге стране у свима осталим местима изван места стечишног суда стечај је отворен оног дана, када је проглас први пут у „Службеним Новинама“ оштампан.

Према овоме решаваће се и горе истакнута питања о дејству пописа ствари презадуженикових по извршној судској пресуди или поравнању.

Ако је попис извршен у месту стечајног суда на сам дан, када је проглас у вароши прикован, али пре тога прикивања (упор. § 24. Ст. Пост., који доказује, да се у стечају води у неким изузетним случајевима рачуна и о часу судске радње код отварања стечаја), или изван места стечајног суда до на сам дан, када је проглас први пут у „Службеним Новинама“ оштампан (с обзиром на то, да дотични број новина тек тога дана може да доспе у руке извршне власти) — то је овај попис пуноважан, пописане ствари имају се независно од стечаја продати и поверилац само за евентуално неподмирени део тражбине улази у стечајну масу; доцније, пак, од горњег момента извршени попис нема никаквог дејства, пописане ствари уносе се у масу, а поверилац постаје обични стечишни поверилац.

Овако има да се предња нејасност § 28. Ст. Пост. тим пре тумачи, што чим се у § 25. Ст. Пост. речи „пре отвореног стечишта“ разумеју, као што смо то горе видели, у смислу „Пре издатог и обнародованог прогласа“, то се и у § 28. Ст. Пост. (*ratio legis*) јесте у томе, да се с једне стране по могућности скрати стечајна процедура, а с друге стране, да се олакшају последице стечаја бар једном делу повериоца, ако се то може постићи без штете по интересе осталих повериоца. Стечајна, пак, маса нити што год добија, нити губи, ако се пописане по извршној судској пресуди пре отварања стечаја ствари ипак у масу унесу па ту чекају да се продаду до уновчавања масе: ако што год после продаје таквих ствари претекне и после измирења повериоца — вишак ће припасти маси, а ако, напротив, недостаје,

то ће се поверилац за неподмирени део тражбине у масу пријавити; исто ће бити и у том случају, ако се дотичне ствари заједно са осталом масом уновчавају; тражбина повериоца, за чији је рачун дотични попис благовремено извршен, биће првенствено из добивене за те ствари суме подмирена, пошто тај поверилац по § 469. Грађ. Суд. Пост. од дана пописа стиче на пописаним стварима заложно право; — докле таква независна од стечаја продаја, према горњем, масу ни у чему не штети, она ипак пружа маси извесне несумњиве користи јер се с тим олак-

шава уновчавање масе и, доследно томе, умањују и стечајни трошкови.

Према свему наведеном, благовременост извршења пописа дужникових ствари за рачун повериоца по извршној судској пресуди или поравнању има се ценити по § 22. Ст. Пост. по моменту свршеног обнародовања стецишног прогласа, а само извршење такве пресуде, односно продаја у попис узетих ствари, има се обавити на основу § 28. Ст. Пост. независно од стечаја увек, кад год је попис благовремено извршен.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О АДВОКАТИМА У КРАЉЕВИНИ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

У циљу ошварања анкете на израђени предлог закона о адвокатима Краљевине Срба, Хрватша и Словенаца, одазивамо се жељи многобројних наших другова из унутрашњости и објављујемо тексти тога предлога.

Очекујући примедбе на тај предлог од наших другова из унутрашњости, Уредништво их моли да му шаћ примедбе у што

краћем року доставе, како би нарочито избрани Одбор нашег Удружења могао да их проучи и среди.

Одмах по објави текста горњег законског предлога, Уредништво ће у „Бранич“ у објавиши примедбе које је нашем Удружењу доставило Друштво Одвјејника у Хрватској и Словенији, као и примедбе нашег Удружења, достављене Министарству Правде.

§ 46. Председник, заменик председника и чланови Одбора врше своју службу бесплатно, али издаци, које учине у интересу или по решењу Коморе, имају им се подмити из коморине благајне.

§ 47. Жалбама против одлука Одбора има места само у толико, у колико их допушта овај закон. Рок је за жалбу петнаест дана и не може се продужити. Дан доставе одлуке, не рачуна се у рок. Ако последњи дан рока падне у празнични дан, рок истиче идућег радног дана. Дан, у који је жалба предата пошти узима се као дан предаје. Тај се дан утврђује рецелисом или поштанским жигом на омоту.

§ 48. Адвокатске Коморе имају почетком сваке године поднети Министру Правде извештај о главним стварима свога рада, а могу у том извештају изнети и своја опажања на пољу адвокатуре, правосуђа и управе, као и учинити сходне предлоге.

§ 49. Ради заједничке заштите права и интереса адвокатског сталежа, Адвокатске Коморе могу образовати Савез Комора. У тај Савез улазе председници свију Комора, и изасланици Комора, који се бирају на три године.

Комора која има до 100 чланова бира два

изасланика; ако има више од 100 а мање од 200 чланова, бира три изасланика; а ако има више од 200 чланова, четири изасланика.

VI ОДЕЉАК

Право надзора и дисциплинско право.

§ 50. Адвокатски сталеж је независан.

Надзор над адвокатима уписаним у свој именик адвоката врши у првом реду Одбор Адвокатске Коморе. Вршећи овај надзор, Одбор може адвоката упућивати и опомињати.

Врховно право надзора припада Министру Правде. Он може распустити Одбор Адвокатске Коморе, ако Адвокатска Комора или Одбор не би испуњавали своје законске дужности, па ни после поновне опомене и претње распуством. Једновремено са распуством наредиће се избор новог Одбора у року од петнаест дана и именовати повереник, који ће обављати послове све дотле, док их не предузме нови одбор. Владин повереник има иста права као и Одбор. Против те одлуке Министра Правде Одбор има право жалбе Државном Савету.

§ 51. Надлежно дисциплинско Веће, казниће за дисциплинске кривице адвоката, који повреди дужности свога звања, или који

понашањем, било у своме звању, било иначе, нарушава част или углед адвокатског staleжа.

Одбор Адвокатске Коморе извиђа и казни мање грешке или немарности у вршењу дужности као и ситније повреде угледа адвокатског staleжа (§ 45. сл. н. и § 55.).

§ 52. Нарочито се има сматрати као дисциплинска кривица адвоката:

а) ако се у очито неправедним стварима прими заступања странке, која се парнички из обести; ако наговори странку да води такову парницу; или ако састави за странку такав акт, који је видљиво без сврхе и неоснован;

б) ако преко плаћеног посредника или другим којим недопуштеним начином тражи себи клијенте;

в) ако потпише поднесак, који је састављен од пискарача (надриписара), или ако на ма који било други начин потпомаже пискарању; и

г) ако на јавној продаји, на којој заступа кога повериоца (веровника), купи за рачун свој или својих сродника ствар која се продаје.

§ 53. Одредбама овог закона, не нарушава се право судова, да изричу казне за повреду реда по законима о поступку у грађанским и казним стварима. Против адвоката или адвокатских приправника као заступника странака, није допуштено изрећи као такву казну затвора, или новчану казну за повреду реда претворити у казну затвора. Ако се новчана казна не може да плати, то ће се пријавити Дисциплинском Већу.

Због непристојних и увредљивих израза, којима би се адвокат усмено или у писменом акту послужио код суда, у случају на који се не односи пропис пређашњег става, суд може изрећи против адвоката односно адвокатског приправника казну до 500 динара.

Против овакве одлуке може се у року од петнаест дана поднети жалба непосредном вишем суду који решава коначно. Ова жалба не обуставља извршење одлуке.

§ 54. Прописи овог закона о надзору и дисциплинском поступку за адвокате, имају се примењивати и на адвокатске приправнике уписане у именик Адвокатске Коморе.

§ 55. Одбор Коморе од три члана (§ 45 сл. н.) може у случају незнатније повреде дужности (§ 51 н. став други) казнити и адвоката:

а) опоменом;

б) новчаном казном до 200 динара;

Против одлуке овог Одбора нема места правном леку.

Одбор може изрећи казну тек пошто адвокат саслуша.

§ 56. Дисциплинске су казне:

а) писмени укор;

б) новчана казна до 5.000 динара против адвоката, а до 1.000 динара против адвокатских приправника, у корист благајне оне Коморе код које је кажњени уписан.

При изрицању новчане казне може се уједно одлучити да ће се она, на случај немогућности њене наплате, заменити којом од казне доле означених под в), или за време најдуже до шест месеци;

в) обустава вршења адвокатуре, која не сме премашити годину дана. Адвокатски приправници могу бити кажњени продужењем времена вежбе или губитком права заступања, али и једно и друго највише за годину дана; и

г) брисање из именика адвоката.

§ 57. Брисање адвоката из именика има се изрећи нарочито:

а) ако је у случају законске препреке за упис лукавством постигао упис у именик адвоката;

б) ако је, и поред тога што му је надлежно Дисциплинско Веће обуставило вршење адвокатуре, за време обуставе обављао адвокатске послове на свој рачун, или обуставу изигравао на било који други начин.

Адвокат, који у томе помаже, чини дисциплински преступ.

§ 58. Адвокат, који је по § 56. слову г. избрисан из именика адвоката, не може бити поновно уписан пре, но што прођу три године од дана брисања; а адвокат, који је избрисан услед казнене осуде, не може бити опет уписан све дотле, док не престану последице осуде.

§ 59. Дисциплинске кривице застаревају за три године. Ако је учињена штета, застарелост почиње тећи, чим је оштећена странка за штету сазнала, а најкасније по истеку три године. Застарелост се прекида подношењем дисциплинске пријаве Дисциплинском Већу, или надзорној власти, као и свим оним чињеницама, којима се по Општем Казненом Законику застарелост прекида. Застарелост се прекида докле год се по закону дисциплинско ислеђење не може повести или наставити, док је окривљени у бегству или док је у именику избрисан.

Застарелост је искључена, ако се због тежине дисциплинске кривице или на основу § 57. став први сл. н. а. може изрећи казна брисања из именика адвоката.

§ 60. Накнада штете не може се тражити у дисциплинском поступку.

VII ОДЕЉАК

Дисциплинско Веће

§ 61. У седишту сваке Адвокатске Коморе образоваће се за њено подручје посебно

Дисциплинско Веће. Ово се Веће састоји из председника и његових заменика, и највише до 18 чланова.

Ако у којој Адвокатској комори није уписано више од 25 адвоката, Министар Правде ће решити, да она са суседном Комором или са више њих, образује заједничко Дисциплинско Веће.

§ 62. Председника, заменике председника, чланове Дисциплинског Већа, заступника Коморе и његове заменике бира Скупштина на три године и то на исти начин, на који се бира и Одбор Адвокатске Коморе.

Председник и чланови Одбора Адвокатске Коморе могу се изабрати у Дисциплинско Веће.

Листа изабраних лица доставиће се Министарству Правде, Касациономе и Апелациономе Суду.

Пословник ће одредити број чланова Дисциплинског Већа, као и то, колико ће чланова тога Већа после прве и друге године отпасти коцком и њихова места попунити новим избором. Председник не може отпасти коцком.

§ 63. Сваки члан Адвокатске Коморе, који буде изабран за члана Дисциплинског Већа или заступника Коморе (заменика), дужан је примити се ове дужности, но по истеку времена, за које је изабран, може одбити поновни избор за идућу периоду.

Дали се може избор одбити из других разлога, о том одлучује коначно Скупштина у сваком поједином случају.

Ако се неко неће да прими ове дужности или неће даље да је врши и онда, када се покаже да за то нема довољно разлога, биће кажњен новчано од 80 до 300 динара, у корист благајне Коморине, и за време, које се има одмах одредити, изгубиће активно и пасивно право избора у Адвокатској Комори (§ 44. став први, сл. в.). Против ове одлуке нема правног лека. Односно наплате и употребе ове казне вреде прописи о дисциплинским новчаним казнама.

§ 64. Осем председника и једног његовог заменика, бар још половина чланова Дисциплинског Већа, морају бити адвокати, чије се канцеларије налазе у седишту Дисциплинског Већа.

Заступник Коморе и његови заменици, могу бити изабрани само између адвоката, који станују у седишту Дисциплинског Већа.

§ 65. Чланови Дисциплинског Већа и заступници Коморе врше своју дужност бесплатно. Пословником ће се одредити, у колико ће им благајна Адвокатске Коморе надокнадити трошак учињен у готову, а нарочито

оно, што би потрошили кад путују због ове своје дужности.

§ 66. Чланови Дисциплинског Већа и заступници Коморе (заменици), против којих је у току истрага или расправа због злочинства, или престаја, или иступа из користољубља или против јавног морала, или против којих је у току истрага или расправа, због дисциплинске кривице, не могу вршити своје дужности у Дисциплинском Већу дотле, док рад по кривицама не буде свршен.

Ако их Дисциплинско Веће или кривични суд осуди на казну, престаће ова њихова почасна дужност, чим осуда постане извршном.

§ 67. Дисциплинско Веће извиђа и доноси своје одлуке у већима, која се састоје из председника или његова заменика и четири члана.

Веће извиђа и доноси своје одлуке према прописима Законика о кривичном судском поступку. Председник гласа последњи.

§ 68. За вршење дисциплинске власти, надлежно је Дисциплинско Веће оне Адвокатске Коморе, код које је окривљени, у време пријаве, уписан у именик адвоката или приправника.

Сукоб о надлежности између дисциплинских Већа двеју Комора, решава редовни Касациони Суд.

§ 69. Из важних разлога, а на предлог оптуженог или заступника Коморе, дисциплинска истрага или расправа може се поверити Дисциплинском Већу друге Коморе.

§ 70. Код дисциплинског поступка не сме учествовати онај члан Дисциплинског Већа:

а) који је сам оштећен дисциплинским преступом или је он сам тужилац;

б) који је брачни друг оштећеног (тужиоцем) или његов изабрани, или законски заступник;

в) који је с окривљеним или оштећеним тужиоцем сродник у усходној линији или нисходној линији по крви, тазбини или усвајању ма до кога степена, а у побочној линији по крви четвртог, а по тазбини до другог степена.

При доношењу пресуда (§ 89. и 90.) не може учествовати онај члан, који је одређен за истражног повереника.

§ 71. Одбор Адвокатске Коморе има крајем сваке године поднети Министру Правде списак кривица поднесених Дисциплинском Већу, као и списак довршених и недокривљених истрага. Министар Правде може захтевати објашњење, као и то, да се отклоне опажени недостаци. Ако Дисциплинско Веће не поступи по томе захтеву, па ни на поновну опомену, Министар Правде Дисциплинско Веће може распустити, наређујући у исто време нов избор.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

VIII. ОДЕЉАК.

Дисциплински поступак

§ 72. Дисциплинско Веће повешће поступак по службеној дужности чим сазна, било само, било из пријаве или тужбе, за дисциплинску кривицу кога адвоката или адвокатског приправника. Дисциплинско Веће доноси одлуке пошто саслуша и заступника Коморе.

§ 73. Заступник Коморе позван је, да ради заштите части и угледа адвоката и ради њиховог уредног вршења адвокатских дужности, тражи пред Дисциплинским Већем, по службеној дужности, или по налогу Одбора Адвокатске Коморе, истрагу и кажњење таквих дела, која се казне дисциплинским путем. Његова је дужност да све овакве кривице, које му се пријаве, или за које сам дозна, сместа пријави Дисциплинском Већу и да суделује код истраге и расправе, предлажући шта треба, подижући и заступајући оптужбу и поступајући по прописима овога закона.

Заступнику Коморе ставиће се на увиђај сва службена акта, пре него што би Дисциплинско Веће по њима донело своју одлуку, како би могао учинити своје сходне предлоге

Заступник Коморе мора бити на свакој седници Дисциплинског Већа.

Њему је допуштено у свако доба, да се разматрањем аката обавести о стању поведених истрага и да захтева да му се акта саопште, само тиме не сме да успорава дисциплински поступак.

Примети ли застој или какве неуредности у поступку, тражиће код Дисциплинског Већа да се то отклони, а ако би за то било кривице до кога јавног органа, жалиће се Министру Правде. Ако постоје разлози за искључење означени у § 70., замениће га његов заменик.

§ 74. Нађе ли Дисциплинско Веће да је дело, за које се адвокат или адвокатски приправник окривљује, кажњиво по општем Казненом Законику, известиће о томе државног тужиоца.

До свршетка овог кривичног поступка застаће се са ислеђењем и суђењем по дисциплинској кривици.

§ 75. Кривични судови дужни су саопштити Дисциплинском Већу, ако се против адвоката или адвокатског приправника поведе кривична истрага, даде тужба или се он стави у притвор. После свршеног кривичног поступка кривични суд уступиће акта Дисциплинском Већу, или, ако су му она још потребна, допустити изасланику Дисциплинског Већа разматрање и препис акта.

§ 76. Дисциплинско Веће, ако је потребно после учињене претходне истраге, решиће има ли се поступак прекинути (обуставити), или ће се истрага наредити и даље по закону поступити.

Пре него што би се ствар упутила на суђење мора се окривљеном дати прилика да се оправда.

§ 77. Дисциплинско Веће може у току поступка донети одлуку о претходној обустави адвокатуре или окривљеном одузети право заступања, а адвокатском приправнику право замењивања, у колико је то нужно, као мера опрезности ради заштите части и угледа адвокатског staleжа, или ради осигурања интереса странака.

Те су мере допуштене нарочито у случајевима:

а) ако је адвокат или адвокатски приправник сумњив због злочина или другог кажњивог дела, учињеног из користољубља, или какве тешке дисциплинске кривице;

б) ако је против окривљеног изречена још неизвршна пресуда да се избрише из именика.

Ове ће мере престати, чим буде престао разлог, који их је изазвао.

О овим одлукама сместа ће се известити Одбор Адвокатске Коморе, окривљени и заступник Коморе.

§ 78. Ако би кривични суд осудио адвоката на казну, с којом је по закону скопчан губитак адвокатуре, Дисциплинско Веће, по извршности осуде, без даље расправе, одлучиће да се осуђени адвокат избрише из именика, а у другим случајевима поступиће по § 76.

§ 79. Председник по потреби именоване истражног повереника.

Истражни повереник радиће у споразуму са заступником Коморе. Он може саслушавати сведоке, вештаке и окривљеног, или од овога затражити писмено изјашњење, и извршити увиђај као и затражити акта и потребан извештај од судова и управних власти.

По потреби може замолити све судове да изврше извиђање; код преслушања може суделовати лично и преко заменика и стављати питања. На овако суделовање овлашћени су и заступник Коморе, окривљени и његов бранилац.

Дисциплинска Већа дужна су да једно другом указују правну помоћ.

§ 80. Адвокати и адвокатски приправници уписани у именик код Коморе дужни су пред Дисциплинским Већем сведочити и давати мишљења. Друга лица не могу се на то приморати.

Саслушавања сведока и вештака под за-

клетвом може свагда извршити само надлежни суд. На саслушање сведока и вештака и њихове пристојбе, имају се применити прописи Законика о кривичном судском поступку.

Акта довршеног извијаја саопштиће се заступнику Коморе, а овај ће их, са својим предлогом, доставити Дисциплинском Већу за петнаест дана од њихова пријема.

О довршеном извијају известиће се окривљени, који може Дисциплинском Већу изнети своје предлоге. Дисциплинско Веће може по том предлогу, а и по службеној дужности наредити да се извијај допуни.

§ 82. Одлука у смислу § 76., става првог, доноси се у тајној седници, по саслушању извештаја истражног повереника. У одлуци, којом се ствар упућује на суђење, тачно ће се изложити тачке окривљења и све што је потребно за припрему усмене расправе. Та одлука доставиће се окривљеном. Против ње нема лека.

Ако би Дисциплинско Веће решило, да се дисциплински поступак прекине, то ће се решење доставити окривљеном, заступнику Коморе, врховном државном тужиоцу и оном лицу, које тврди да је повредом дужности од стране окривљеног оштећено у својим приватним правима. Препис тог решења доставиће се Одбору Адвокатске Коморе (§ 53.).

§ 83. Председник одређује дан и сат усмене расправе. Расправу мора одредити тако, да од дана доставе позива окривљеном до дана расправе протече најмање осам дана. Окривљени се може тога рока одрећи. Даље, он наређује да се о расправи извести заступник Коморе, да се позову сведоци и да се припреми, све што је потребно, за усмену расправу.

Окривљени и заступник Коморе могу у року од пет дана од доставе позива учинити предлоге за расправу или тражити да се ова одгоди. О томе ће решити председник Дисциплинског Већа, против кога решења нема места посебном правном леку.

§ 84. Окривљени има право да, и не водећи за то разлога, искључи из суђења на расправи два члана Дисциплинског Већа.

Искључење председника, његовог заменика и известиоца (§ 87.) може се тражити само у случају сумње о потпуној непристраности њиховој. О оправданости таквог тражења решава Дисциплинско Веће, против чијег решења нема правног лека. Овоме решавању, ако се искључење уважи и у усменој расправи, председаваће уместо искљученог председника његов заменик, а буде ли и овај искључен, по годинама најстарији члан Дисциплинског Већа.

Ово искључење може се чинити најдаље на три дана пре расправе.

Ако има више окривљених, свако од њих може за себе да чини искључења. Ако се због ових искључења не може више да састави Веће (§ 67. став други), и ако се окривљени не могу сложити да заједнички учине искључења, онда ће се коцком определити ред, по коме се имају уважити искључења, за која нису наведени разлози.

§ 85. Окривљени дошао на расправу или не дошао, овлашћен је да на расправи има свога браниоца.

Дисциплинско Веће може по нахођењу наредити да окривљени лично дође.

§ 86. Усмена расправа бива у тајној седници, али је приступ дозвољен сталешким круговима. Ни ова лица, као ни заступник Коморе, окривљени и његов бранилац, не могу присуствовати већању и гласању Дисциплинског Већа.

Забрањено је јавности саопштити садржај расправе. Ко противно учини, биће кажњен по одредбама Казненог Законика, или закона о штампи, ако је саопштење учињено путем штампе.

§ 87. Расправа почиње усменим излагањем стања ствари од стране известиоца, кога је председник именовао. Затим се саслушавају окривљени и позвани сведоци, читају се записници саслушања и друга акта, и заступник Коморе ставља своје предлоге.

Завршну реч имају окривљени и његов бранилац и то редом, како се они међусобно споразуму. Нађе ли Дисциплинско Веће, да је нужно извршити неко дослеђење, или прибавити какве доказе, наредиће односно тога што треба, а по потреби заказаће и нову седницу ради настављања усмене расправе.

§ 88. У усменој расправи водиће се записник, у који ће се записати имена свих чланова Дисциплинског Већа, заступника Коморе, окривљенога и његовог браниоца, ако га има, и битан садржај расправе.

Деловођа може бити или члан Дисциплинског Већа, или адвокат, или адвокатски правник, кога Одбор за то одреди.

Записник потписују председник и деловођа.

§ 89. При изрицању пресуде Дисциплинско Веће уважиће само оно, што је било изнесено на усменој расправи. Оно није везано ни одлуком кривичног суда, којим је окривљени ослобођен кривичне одговорности, нити доказним правилима, већ суди по свом слободном уверењу, стеченом на основу савесне оцене свију доказних средстава, оптужбе и одбране.

§ 90. Пресуда мора окривљеног ослободити или огласити за крива по делу због кога је

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

окривљен. У пресуди ће се изречно навести, да ли је адвокат крив, због повреде дужности свога звања, или због владања, које је на штету части и угледа адвокатског staleжа, или је крив за обоје. Пресуда, даље, садржи одлуку о дисциплинској казни и о накнади трошкова дисциплинског поступка.

§ 91. Пресуда ће се одмах донети и објавити, а у року од петнаест дана с разложима доставити окривљеном, заступнику Коморе и врховном државном тужиоцу код Касационог Суда. Препис пресуде доставиће се Одбору оне Коморе, којој окривљени припада.

Тужиоцу ће се на његов захтев дати препис пресуде, којом је окривљени осуђен, заједно с разложима, ако је он тврдио, да је тиме што је окривљени повредио своју дужност, оштећен у својим приватним правима.

§ 92. Трошкове дисциплинског поступка платиће одмах Адвокатска Комора у седишту Дисциплинског Већа.

Трошкове дисциплинског поступка сноси осуђени. О томе, који ће се трошкови и како накнадити, донеће се одлука по прописима Законика о кривичном судском поступку који се и овде примењују.

У случају, када окривљени не буде осуђен, као и у случају, ако се трошкови од њега не могу наплатити, сносиће их коначно онај, који их је предујмио. Но ако је судило делеговано Дисциплинско Веће (§ 69.), онда трошкове сноси она Комора, код које је окривљени у именик уписан.

§ 93. Истражни повереник може за време трајања дисциплинског ислеђења, у колико држи, да је то оправдано, према циљу поступка, допустити окривљеном неограничено или делимично разматрање акта. Ако истражни повереник не би допустио окривљеном да акта размотри, окривљени може тражити да о томе донесе одлуку председник Дисциплинског Већа.

После доставе одлуке, којом се ствар предаје на суђење, и окривљени и његов бранилац могу прегледати сва акта, осем записника о саветовању.

Забрањује се саопштавати јавности садржај списка (§ 86.).

§ 94. Све доставе окривљеном морају се учинити лично њему или његовом пуномоћнику.

Ако се не зна где окривљени станује, а није именовано пуномоћника, Дисциплинско Веће одредиће једног члана Коморе за заступника окривљеном све дотле, док окривљени не извести где станује, или док не именује другога пуномоћника. Овај заступник има да брани интересе окривљеног, он има

сва права која припадају окривљеном и врши их у име окривљеног.

Штампање пресуде у листовима и у општењено објављивање није допуштено.

IX. ОДЕЉАК

Правни лекови против пресуде и других одлука Дисциплинског Већа

§ 95. Против пресуде Дисциплинског Већа о кривици и казни, као и о накнади трошкова, допуштен је призив, а против закључка Дисциплинског Већа, који се не односи на само вођење дисциплинског поступка, допуштена је жалба (уток).

Против решења о накнади трошкова може се изјавити само жалба.

За разматрање призива и жалбе надлежан је Касациони Суд.

§ 96. Права на призив имају:

- а) окривљени, ако је осуђен;
- б) родитељи, деца и удовица окривљеног, ако је умро пре извршности пресуде;
- в) заступник Коморе,
- г) врховни државни тужилац код Касационог Суда, али само онда, ако је дисциплинска кривица због повреде службене дужности (§ 90.).

§ 97. По призивима, изјављеним на време, Касациони Суд доноси одлуку после усмене расправе.

Касациони Суд може и пре одређене усмене расправе, а и у току ове, наредити да Дисциплинско Веће допуни извиђај.

§ 98. У колико овде нема посебних наређења, на поступак пред Касационим Судом примениће се законске одредбе о дисциплинској одговорности судија.

Ако је призив уложио само заступник Коморе, он ће на усменој расправи бити саслушан пре врховног државног тужиоца, а ако је и овај уложио призив, биће саслушан после врховног државног тужиоца.

Ако је само врховни државни тужилац уложио призив, моћи ће и заступник Коморе доћи на усмену расправу код Касационог Суда и дати своју изјаву.

У сваком случају, заступник Коморе може одредити другог адвоката себи за заменика.

Не дође ли окривљени лично, а ни његов бранилац, прочитаће се његова писмена одбрана, ако би је било.

§ 99. Ако је изречена казна само због повреде части и угледа адвокатског staleжа, или још и зато, што је повређена и која званична дужност, па је против пресуде Дисциплинског Већа, уложен призив једино зато, да се адвокат строжије казни због повреде дужности свога звања, Касациони Суд,

ако нађе да је позив уместан, изрећиће укупну казну, у коју ће урачунати казну, коју је изрекло Дисциплинско Веће, у колико је та казна исте врсте, па чак и онда, ако она није предмет позива.

§ 100. Решење Касационог Суда доставиће се Дисциплинском Већу. Ово ће га даље доставити коме треба.

§ 101. Право на жалбу (уток) имају:

а) лица наведена у § 96., али врховни државни тужилац само тада, ако је дисциплинска кривица због повреде службене дужности;

б) лице, које је изјавило, да је повредом дужности од стране окривљеног оштећено у својим правима, али само против одлуке, којом се прекида истрага (§ 76, став I.). Касациони Суд доноси одлуке по жалбама без усмене расправе.

§ 102. Правни лекови подносе се код Дисциплинског Већа писмено, у року у петнаест дана, по достави пресуде или решења, који се рок не може продужити. Падне ли последњи дан рока у празнични дан, рок се свршава првог радног дана по празнику. Дани, за које би правни лек имао да стигне поштом, не рачунају се у рок. Правни лекови се могу поднети и брзојавом. Ако онај, који је осуђен на дисциплинску казну умре, за време док тече рок за правни лек, рок за лица наведена у § 96., сл. б. и у § 101. сл. а. почеће да тече од дана његове смрти.

Позиве и жалбе предане после рока Дисциплинско Веће одбаћиће.

На време поднесени правни лек одлаже извршење одлуке, против које је изјављен, изузимајући жалбу против одлуке у смислу § 77.

§ 103. На повраћај у пређашње стање (оправдање) због пропуштеног рока за употребу правног лека, примениће се односне одредбе Законика о кривичном поступку. Ако Касациони Суд допусти повраћај у пређашње стање, може одмах донети одлуку о главној ствари.

Х. ОДЕЉАК

Адвокатско Дисциплинско Веће код Касационог Суда

§ 104. Касациони Суд суди у дисциплинским стварима адвоката и адвокатских приправника, заједно са адвокатским судијама у већу, састављеном од председника или његовог заменика и четири члана. Адвокатске судије бирају Адвокатске Коморе између адвоката, на шест година; но оне имају и после тог времена вршити судијску службу све до новог избора. Изабрани могу бити

само адвокати, који врше адвокатуру најмање десет година.

Адвокатски судија код Касационог Суда, не може у исто време вршити службу и код Дисциплинског Већа Адвокатске Коморе.

За поступак код избора и за право изузећа изабраног, вреде односне одредбе о избору Дисциплинског Већа. О избору ће се известити председништво Касационог Суда и Министар Правде.

Одредбе § 66. овог закона примениће се на адвокатске судије код Касационог Суда.

§ 105. Свака Адвокатска Комора бира, ако има до 100 чланова двојицу, а за сваку даљу стотину чланова још по двојицу адвокатских судија.

§ 106. Поједина Већа саставља, за сваки случај председник Касационог Суда тако, да половину судија узме од судија Касационог Суда, који су за то сваке године унапред од Опште Седнице Касационог Суда у довољном броју одређени, а половину од адвокатских судија (адвокатска дисциплинска већа).

На усмену расправу позваће се по могућству адвокатске судије изабране од оне Коморе, којој припада окривљени. Ако на расправу позвани адвокатски судија не може више на време стићи, на његово место позваће се адвокатски судија, који станује у седишту Касационог Суда. Ако се ни то не би могло на време учинити, онда ће се место изосталог адвокатског судије узети онај члан Касационог Суда, који је у Дисциплинском Већу на раду.

Унутрашњи послови код адвокатских Дисциплинских Већа врше се по одредбама, које у томе погледу вреде за Касациони Суд. Дужност известиоца може се поверити адвокатском судији.

При гласању најпре гласа по годинама старији адвокат, а после њега млађи државни судија, затим млађи адвокат и т. д. Председник гласа последњи.

§ 107. Адвокатске судије, пре но што би у том својству први пут радиле положиће заклетву председнику Већа, да ће савесно и непристрасно испуњавати своје судијске дужности.

Због повреда ових судијских дужности, адвокатске судије, потпадају под дисциплинску власт Касационог Суда, али се при том имају применити одредбе овог закона о дисциплинским казнама.

§ 108. Служба адвокатских судија је почасна и бесплатна. Оним адвокатима, који станују ван места Касационог Суда, Адвокатска Комора, која их је изабрала, накнадиће путне трошкове и дневницу по одред-

бама, које вреде за службена путовања судија Касационог Суда. Ово су трошкови дисциплинског поступка.

§ 109. Изузеће чланова Дисциплинског Већа, који припадају судијском реду, чиниће се по одредбама Законика о кривичном судском поступку, а изузеће адвокатских судија по одредбама § 70. овога закона. Искључен је даље и онај судија, који је учествовао при доношењу пресуде, против које је употребљен правни лек или који је код претходног поступка радио као заступник Коморе, као бранилац окривљеног или као заступник оштећеног.

XI. ОДЕЉАК

Извршење пресуда и других одлука у дисциплинском поступку

§ 110. Свака правоћна (извршна) дисциплинска казна унеће се у књигу, коју води Одбор Адвокатске Коморе. Укоре и потпуно плаћене новчане казне, које не премашају 600 динара. Одбор ће из књиге избрисати, ако то кажњени после трогодишњег беспрекорног понашања затражи. Одбор је дужан побринути се за извршење пресуда и привремених закључака (§ 77.).

§ 111. Ако би се новчане казне или трошкови морали наплатити преко извршне власти, Одбор ће на основу извода извршне пресуде затражити извршење код надлежне власти.

§ 112. Износи новчаних казни имају се употребити на помагање оних адвоката, адвокатских приправника и оскудних удовица или сирочади адвоката или адвокатских приправника, који су без своје кривице пали у нужду (§ 44. став I, сл. њ.).

§ 113. Када се дисциплинском пресудом обуставља вршење адвокатуре или наређује брисање из именика адвоката, или када обустава адвокатуре бива као замена друге казне (§ 56. сл. б.), Одбор ће после извршности пресуде или одлуке којом се наређује обустава адвокатуре као замена друге казне, известити о томе Министра Правде, Касациони Суд и надлежни Апелациони Суд, а у исто време наредити да се то огласи у Службеним Новинама. Ово вреди и у случају обуставе адвокатуре привременом наредбом. Тада ће се скинути и адвокатска табла.

Извршење овог прописа Одбор може тражити и преко извршне власти.

XII. ОДЕЉАК.

Поновљење дисциплинског поступка.

§ 114. Ако се дисциплински поступак прекине или ако окривљени буде ослобођен,

поступак се може на штету окривљеног обновити само онда, ако се изнесу нове чињенице или нова доказна средства, која сама по себи, или у вези са раније извиђеним доказима, могу бити од вредности да утврде кривицу окривљенога.

Ако је адвокат или адвокатски приправник осуђен на казну за одржање реда (§ 55.) или на дисциплинску казну (§ 56. а и б.), може се допустити поновљење поступка на штету осуђенога само онда, ако би нове чињенице или доказна средства сама по себи, или у вези с раније изнесеним доказима, могла оправдати тежу казну (§ 56. сл. в. и г.).

§ 115. На дисциплинску казну осуђени, његова удовица, родитељи и деца могу захтевати поновљење поступка и после извршене казне, ако изнесу нове чињенице или доказна средства, која сама по себи, или у вези с раније изнесеним доказима, могу оправдати ослобођење или место строже казне (§ 56. сл. в. и г.) блажу казну. Заступник Коморе има иста права.

§ 116. О поновљењу поступка одлучује без претходне усмене расправе оно Дисциплинско Веће, које је судило у првом степену. Одлука ће се доставити молиоцу, заступнику Коморе и врховном државном тужиоцу. Против ње може се изјавити жалба Касационом Суду (§ 104.).

§ 117. Одобрењем поновљења, пресуда престаје да вреди у толико, у колико се тиче оне кривице, због које је поновљење одобрено. Поновљењем ствар се по правилу повраћа у стање истраге. Али Дисциплинско Веће, које је допустило поновљење у корист оптуженога, може, уз пристанак заступника Коморе, изрећи одмах пресуду, којом окривљеног ослобођава или блаже казни.

§ 118. Ако адвокат, у чију је корист одобрено поновљење поступка, буде поновно осуђен, не може се против њега изрећи строжија казна од оне, на коју је био осуђен ранијом пресудом.

При одмеравању казне имаће се у виду већ претрпљена казна.

XIII. ОДЕЉАК.

Адвокатски пензиони фонд.

§ 119. Адвокатска Комора, по могућству, установиће пензиони (мировни) фонд за осигурање извемоглих својих чланова и, на случај њихове смрти, њихових породица. Кад се овај фонд установи, Коморе ће прописати величину приноса (улога), начин наплате, као и друге ближе одредбе.

XIV. ОДЕЉАК.

Таксе.

§ 120. Рад Коморе Одбора, Дисциплинских Већа, као и пензионог Фонда не подлежи таксама.

XV. ОДЕЉАК.

Пискарачи (надриписари).

§ 121. Онај, који заступа странке пред судовима, или другим властима или корпорацијама, или саставља акта, уговоре или друге исправе, а на то законом није овлашћен, чини кривично дело које се казни новчано до 3.000 динара или затвором до три месеца, или обема казнама.

За постојање овог кривичног дела свеједно је да ли је за рад примљена каква награда, или се само из множине састављених исправа или аката, или из честог посредовања, подношења тобожњих приноса или других околности, може с разлогом извести намера за добитком.

За суђење ових кривица, надлежан је српски суд, по одредбама Закона о кривичном судском поступку.

Кривични поступак има се повести на предлог државног тужиоца или Адвокатске Коморе, који имају сва права тужиоца.

XVI. ОДЕЉАК.

Прелазна наређења.

§ 122. Они Словени, који добију држављанство Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, а у другој су држави већ били адвокати, могу после једногодишње вежбе код адвоката, полагаати адвокатски испит и по положеном испиту бити уведени у именик које Адвокатске Коморе. Уз молбу за упис у именик, мора се поднети уверење Министарства Правде о томе, да од стране Министарства нема сметње, да се молилац уведе у адвокатски именик Коморе.

Они пак адвокати Срби, Хрвати и Словенци, који су до 28. новембра 1918. године стварно вршили адвокатуру на територији бивше Аустро-Угарске, ако постану држављани наше Краљевине, могу бити уведени у именик адвоката без вежбе и без полагања адвокатског испита. Ова одредба важи и за оне адвокате, који су право адвокатуре добили, по закону о признању квалитативних погодаба за стицање адвокатуре и јавног бележничтва од 30. јула 1919. године.

§ 123. Први Одбори Адвокатских Комора изабрани по овом Закону, дужни су унети у именик адвоката све оне адвокате, који

буду вршили адвокатуру, кад овај закон ступи на снагу. Лица, која су стекла права на адвокатуру по садашњим законима или били адвокати у нашој Краљевини могу то постати ако имају услове из § 2. сл. а. и б. и § 4. овог закона.

§ 124. Одредбе овог закона о вежби и испиту не важе за оне адвокатске приправнике, који су у томе погледу у нашој Краљевини већ испунили захтеве досадашњих закона и уредаба места где су вршили вежбу до ступања на снагу овога закона. Ако су услови овога закона блажи, примениће се одредбе овога закона.

§ 125. Дисциплинске истраге, које су поведене против адвоката и адвокатских приправника, пре но што је овај закон стао на снагу, настављају се и врше по прописима овога закона.

§ 126. Министар Правде овлашћен је да изда ближа упуства за извршење овога закона.

§ 127. Закон овај ступа на живот од дана кад га Краљ потпише а обавезну снагу добија после три месеца по обнародовању у „Службеним Новинама“.

Од тога дана престају важити сви досадашњи закони о адвокатима и адвокатским приправницима, као и други законски прописи, из специјалних закона, који се односе на адвокате и адвокатске приправнике у колико су противни одредбама овог закона.

Кратко објашњење и мотиви

Главних одредаба предлога Закона о адвокатима у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца

I. ОДЕЉАК

СТИЦАЊЕ АДВОКАТУРЕ

§ 1—8.

У § 1. предвиђено је, да се адвокатура стиче уписом у именик адвоката код дотичне Коморе, и кад то адвокат уради и положи прописну заклетву, може одмах вршити адвокатуру (§ 1.).

У § 2. побројани су услови, које по правилу мора доказати сваки онај, који жели бити уписан у именик адвоката. Ови услови односе се на особу, квалификације и претходну вежбу.

Комисија је унела новину, да адвокат може бити наш држављанин без разлике пола, јер мисли да не треба женским лицима ускратити ово право према способностима, које

су у последње време показале, а нарочито за време рата. Иначе овакве одредбе постоје и у другим законодавствима, као у француском, швајцарском и т. д. па и већ је неколицини одобрено и у нашој земљи да врше адвокатуру. На правном факултету нашег Универзитета има више стотина уписаних женских лица, те по свршеном школовању не би требало њима ускратити и ово право, — јер би њихово школовање у противном било бесциљно.

Комисија је у овај пројекат унела да адвокати могу бити и они, који су свршили правни факултет не само у нашој земљи, већ и на страни, који би одговарао нашем факултету, ако испуне и остале услове, јер не налази разлога, зашто би ове правнике, који су свршили сличан факултет на страни, искључила, кад они већ морају имати у нашој земљи прописну праксу као и остали.

Из овога члана нарочито се види, и то Комисија подвлачи — да није ограничен број адвоката, који се може у именик увести, јер то одговара начелима целокупног уређења наше земље (§ 2.).

У § 3. набројана су она лица, која могу тражити да буду убележени у именик адвоката без вежбе и адвокатског испита, из разлога, што се сматра да квалификација и дужи рад тих лица на положајима, означеним у овом параграфу замењују прописану вежбу и адвокатски испит.

Последњи одељак § 3. да судије не могу бити за прве две године адвоката у месту, где су судије, Комисија је изоставила, налазећи, да нема оправдања, јер такав адвокат где год је радио као судија не може се примати заступања према § 22. овога пројекта, а иначе слично ограничење не постоји ни у закону о судијама за оне судије, које долазе из адвокатског реда.

Комисија ради потпуности сматра за нужно овде напоменути да постоји представка професора правног факултета Београд. Универзитета, којом су молили да им се упоредо са професуром призна и право адвокатске праксе и да ова и ранија Комисија за израду Закона о адвокатима изузев једног члана није могла уважити ову представку, налазећи да би то било на уштрб и професуре и адвокатске праксе (§ 3.).

Одбору Адвокатске Коморе морало се дати право да ускрати упис у именик адвоката у таквим случајевима, када је молилац доказао додуше све законске услове, али када постоје такви разлози, који оправдавају потребу да се у адвокатски сталез не примају таква

лица, која му не служе на част или која могу да уздрмају поверење у званичан рад адвоката или која доводе у опасност адвокатску самосталност.

Овде је покретано питање, да ли адвокати могу бити у исто време и председници општина или кметови, па је Комисија нашла, да су те две дужности неспојиве и да једна другу искључују, те се тако има и разумети т. в. овога параграфа и т. § 33. овога предлога. Ако би се ипак нашло, да би адвокати могли уз своју редовну дужност вршити све дужности (с платом или без плате), то би се могло накнадно унети овде или у закон о општинама.

Одредба § 5. да вежба приправника има да траје пет година одговора данашњим приликама и важности позива адвоката, који захтева да адвокат има што више стручног практичног знања, вештине и спреме, а све то може се постићи само дужим искуством и дужом праксом.

Са ових разлога Комисија је и предложила (§ 127.) да се укину сви прописи о адвокатима и приправницима, који су унети у специјалне законе, а који предвиђају мању праксу него што то чини овај предлог, као на пример чл. 112. Зак. о инвалидима: чл. 278. финанс. закона 1924/25 за измене и допуне у закону о судијама код чл. 7. и 11. од 29/1-1922. год. и т. д.. Од ових пет година предвиђене приправничке вежбе једна година мора бити без прекида у суду, три године најмање код адвоката, а пета година може се провести код других административних власти тако, да се ова пета година може збирати, ако је приправник провео по неколико месеци код појединих предвиђених надлештава. Ред по коме се ова вежба од 5 година на горњи начин има да изврши равнодушан је и не утиче ни мало на стицање права за полагање испита.

У § 6. Комисија је учинила измену, да у случају, када Одбор Адвокатске Коморе ускрати упис у именик адвоката, интересовано лице има право жалбе само Касационом Суду, а не и Скупштини Адв. Коморе, јер налази да ће се брже и са истом гаранцијом доћи до циља, јер Касац. Суд у коме суде и адвокати стално заседава и ради, а Скупштина ређе и теже.

У § 8. Комисија је избацила заклетву за приправнике зато, што приправници раде за рачун адвоката и по упуствима његовим и за њихов рад одговара адвокат, код кога су уписани.

II. ОДЕЉАК

Адвокатски приправници

§§ 9—19.

Именик адвокатских приправника води дотична Адвокатска Комора као и именик адвоката ради контроле, да ли дотични кандидат испуњава све услове, који су овим предлогом закона предвиђени.

Остали прописи овога параграфа као и остали параграфи овога предлога који говоре о адвокат. приправницима, унети су у предлог у циљу добијања што бољег адвокатског подмлатка, као будућих адвоката (§ 9.).

У одредби § 12. као ни у осталим одредбама о приправницима није предвиђено, ко ће ценити, да ли је приправник испунио услове за полагање адвокатског испита, пре него што се упути Одбору за испитивање.

Ово је питање остављено за правилник, који Министар Правде има да пропише — по § 8., 19. и 26. овога закон. предлога. Том приликом има се нарочито регулисати питање жалбе, ако кандидат буде одбијен од тражења за полагање испита, а он налази да је испунио услове.

Исто тако у правилнику има да се пропише, из којих предмета Испитни Одбор има испитати адвокатског кандидата (§ 12.).

III. ОДЕЉАК

Права и дужности адвоката

§§ 20—36.

Законски предлог даје право адвокатима да могу давати савете странкама у свима судским, јавно-правним и приватно-правним пословима и заступати пред свима судовима и властима, и корпорацијама у целој земљи ма где било. То се заступање разуме и пред берзанским, духовним и другим судовима и властима.

Поред тога адвокат не сме имати филијалу своје канцеларије што је оправдано тиме, што се адвокатура мора вршити лично, јер то захтева поверење које странка поклања адвокату (§ 20.).

Комисија је унела нарочиту одредбу о томе да је адвокат дужан саставити записник о свакоме примљеном послу и у њега унети све што му је странка поверила, а нарочито изређати доказе, по којима се има ствар заступати и адвокат је дужан дати странци признаницу на новац, хартије од вредности и друге исправе, што од странке буде примио (§ 21.), јер је то у обостраном интересу како адвоката, тако и саме странке (§ 21.).

(Свршиће се)

АНРИ РОБЕР,

члан француске Академије

АДВОКАТОВ ЖИВОТ¹⁾С француског ДОБР. ДИМ. БРАНКОВИЋ,
СУДИЈА

Не може се јасно представити, кад се изближе не посматра, шта је, данас, живот једног адвоката од посла.

Тачно би било речено да се каже по Езоповој речи: „То је најбољи и истовремено најгори позив.“

Најбољи, јер нема лепшег ни одушевље-нијег позива.

Ко пак говори тако о адвокатском раду? Да ли то говори адвокат, који је увек под сумњом да пледира *pro domo sua*?

Најмање! Тако говори сведок, непристраснији од свију, самим својим звањем и обавештен боље од других о судским стварима: то говори судија, славни судија, чије је име дошло до нас као синоним високе свести, великог карактера, дивног поштења: тако

говори канцелар d' Agnesseau, у чувеном реферату о *адвокатској независности*.

Како он цени адвокатски ред? Ред, стар колико и судство, толико племенит колико и врлина, толико потребан колико и правда.“

Затим овим речима даје оцену адвокатског позива:

„Занимање где је зарађивање и вршење дужности једна ствар; где су заслуга и слава недељиви; где човек, једини чинилац свог уздизања, држи све друге људе у зависности познавањем ствари и гони их да одају поштовање самој надмоћности његовог позива.“

Канцелар d' Agnesseau, највећи правник свога доба, усудио се да каже о адвокатском реду више добра него што би то пристојно знао учинити један адвокат.

Нека нам међутим буде допуштено додати, прелазећи преко почасне и ласкаве стране нашег позива, да нема, без сумње, позива, где човек може више да буде од користи

¹⁾ Овај чланак, у преводу једнога од највреднијих наших сарадника, пуштамо због сликовитости живота адвоката, коју му је еминентни писац дао.

својим ближњима, као што је случај са адвокатским позивом. У другом позиву човеку се не даје прилика да упозна и отклони беду и невољу достојне пажње. Нема позива, најзад, у коме, себично, и ако не тражи пријатно и интелигентно занимање, у положају је тако да своје способности пласира на најбољи начин, под различитим и интересантним условима.

Међутим, зар нисмо већ казали мало пре да адвокатски позив, и ако је најбољи, ипак је и најгори?

Зар поред свих добрих страна, у истини никакво сужањство не може се с тим позивом упоредити.

Нема заморнијег позива од адвокатског, ни позива који више закупује мозак и време које му се посвећује.

Чиновник, ван своје канцеларије, може донекле да ужива своје слободно време и, ја то могу да кажем, да потпуно одбаци мисли о послу кад је на одмору.

Лекар, кад су посете и прегледи престали, и ако зависи од милости болесничких позива, може безбрижно да се преда одмору, светском уживању и породичном животу.

Војник, ван службе, постаје грађанин и најбезбрижнији човек.

Инжињер, индустријалац, чак могу да путују, да обележе стварну поделу између њиховог професионалног живота у радионици и приватног живота.

Међутим приватни живот не постоји за адвоката од посла.

Сем оно мало времена посвећеног сну, нема ни једног тренутка који би стварно био одузет од његовог професионалног позива. Њему је готово немогуће, макар и за тренутак у току дана, да свој дух ослободи сваке бригае, да би могао имати задовољство да буде сам са собом.

Зашто?

Јер, ако одбацимо ову метафору, његов биро, његова радионица, његова болница, никако није, као што се обично погрешно мисли, суд или адвокатска канцеларија, већ његов сопствени мозак и његов целокупан живот.

Он може лепо, без сумње, оставити своју професионалну одећу у гардероби излазећи из суда. Али овај гест, ма како симболичан био, није довољан да му поврати његов душевни мир.

Зар не односи собом и неколико предмета по којима је радио у библиотеци. Овај терет, чију тежину више осећа његова глава но рука, непрестано му говори да није слободан.

Тако је његов мозак, сав прожет овим пословима, непрестано у раду.

Он још мање зна за мир и одмор.

Строга дисциплина господари његовим временом.

Без ње, никада не би стигао да одоли свима овим пословима.

Од раног јутра, чим се пробуди, у 6 часова зими, често раније у боља годишња времена, почиње рад са непроменљивом тачношћу.

У 8 часова, већ је у својој соби за рад, за столом, отварајући пошту и редом одговарајући.

Док пише или диктира писма дактилографкињи, телефонско звоно га, сваког тренутка, прекида.

И не прекидајући због тога своју преписку, узима слушалицу: „Ало! Ало!“ И ту су огорчена чекања, после оног уобичајеног „траже вас,“ они нагло прекинути разговори, баш кад је најважније, она узалудна дозивања и досадна обична некорисна преклињања: „Госпођице, дајте ми Јелисејска поља 11—11,“ све радости које врло добро познају, авај! срећни претплатници овог врашког, али преко потребног инструмента!

У 9 часова, клијенти почињу да долазе. Преписка је тек завршена, треба их примати.

Неки председник, заморен дугим уводом једне одбране пред судом, узвикнуо је: „браниоче, пређите на предмет!“

Тај председник извесно никада није морао да прима клијенте у својој адвокатској канцеларији, за оне две године обавезног адвокатског стажа!

Често је то тешка школа стрпљења.

Према малом броју који знају јасно и кратко изложити предмет своје посете, колико је других, који се губе у бескрајним залудним појединостима, без икакве везе са њиховом ствари.

Није ли међутим потребно све чути и пустити их да говоре, из бојазности да се не испусти која корисна мисао, какав аргуменат доказне вредности, који би могао прећи поред овог брбљања без интереса.

Без интереса! Будимо начисто. Није баш увек тако. Све зависи у многоме од гледишта са кога се полази.

Романсијер, драмски писац, филозоф, кога интересује психологија, моралист често ће, без сваке сумње, на то обратити највећу пажњу.

Зар адвокатска канцеларија није заиста, јединствено посматрачко поље да се види како у истини живи и дрхти човечија душа?

Већина оних, који ту долазе, мучени су силним, често тешким бригама, које им не

допуштају више контролу њиховог понашања! Доносе вам сасвим топао живот!

Могу се у толико боље посматрати у колико они на себе више обраћају пажњу. Потпуно предати својој ствари, не обраћају пажњу на облик којим изражавају своје осећаје или своје страсти!

Шта више, они се поверавају, и зато су у праву, професионалној тајни, знају добро да ништа од онога што буде речено између четири зида адвокатске канцеларије никада неће прећи њена испуњена дупла врата!

Сигурност чувања тајни, зар није већ половина поверења?

Такође, као што физичка стидљивост улази у кабинет лекара, тако исто и морална нагост налази се обично у адвокатској канцеларији.

Овај прима готово свакодневно, личности за чије постојање пре тога није знао, и које му поверавају ствари о извесним тајним драмама сопственог живота које су још непознате самој њиховој фамилији.

Жене, које први пут виђа и које ту често долазе и без знања њихове најближе околине, одмах му поверавају, као исповеднику, страшне тајне чије признање још никако није прешло преко њихових усана.

Оне су, докле су биле у чекаоници са другим клијентима, сачувале своје држање и знале да сачувају своје тајанствено лице, и поред тешке тајне која их нагрива.

Али чим уђу у адвокатов кабинет, тек што се врата за њима затворе, као да су неспособне да се уздрже више ни за тренутак, нагло се сруше у сузама, са лицем у рукама и испрекиданим гласом од ропца, настављају излагања болних страна њихове мистериозне невоље.

Оне богораде за савет, хтеле би да сазнају своја права, да сазнају шта могу очекивати од овог закона, кога људи граде, и који је према њима каткад тако груб.

Оне долазе себи, са оном чудном снагом душе и прикривања својственом њином полу, тек кад треба напустити ово скровиште њихове тајне и не дају да остане ма шта, одмах, по повратку, од оне кратковремене слабости које су себи допустиле да би мало умириле своје врло нежне нерве.

Књижевник, који тражи предмете, ту би нашао обилну жетву проживелих и дирљивих докумената, јер би ту могао да посматра, у свој њеној оштрини, реакцију човечје душе кад је у кризи.

Љубитељ психологије пробавио би читаве часове према којима би му најстварније сцене позоришта изгледале чудновато досадне и безбојне.

Али адвокат, у таквом случају, нема жељу ни слободно време да буде љубитељ тога. Недостаје му време да се заустави и посматра психолошке доказе и цени њихову важност.

Јер у неку руку њиме господари једна друга природа и чини да гледа ствари под нарочитим углом: са професионалног гледишта.

Оно само намеће се његовом духу и спречава га, делимично, да гледа остало.

Кроз све ове експлозије бола, мржње или страсти, чији је сведок, он има у виду, по навици, само „судски случај.“ Испитује изглед на успех ствари одмах чим треба да је почне, присећа се судских одлука за сличне случајеве, формулише, у себи, концепт тужбе коју треба подићи или закључке које треба донети.

Као лекар који, кад му је болест пред очима, тражи да одреди дијагнозу, адвокат, у повереним тајнама, брине се најпре о правној страни коју отуда може извући.

Он уноси све у одбрану интереса која му је поверена.

Он преводи на судски језик, у циљу успеха поверене му ствари, јадиковања болне човечности која дира његово ухо и често, мада не даје да се примети, узбуђује његово милосрђе.

Ето због чега адвокатски позив нема, у ствари, са књижевношћу, толико сличности ни додирних тачака, као што се то мисли и као што се обично понавља.

Будући да је циљ који се има постићи сасвим различит, адвокат и књижевник не могу посматрати исте ствари на исти начин.

Један тражи искључиво интерес свога клијента и труди се да буде само њему од користи, у форми дозвољеној у правосуђу и по правилима адвокатског реда.

Други се труди да створи лепоту и служи се само маштом и надахнућем.

Замислите да исти психолошки случај буде наизменично од једног и другог. Роман који би из тога произашао битно би се разликовао од одбране.

Не треба никако речи да овај не може достићи лепоту као онај, али то се може десити извесно и ако се тиме не тежи и то различитим средствима, којима је адвокат само имао у виду корист парничара.

Појединости које су допринеле успеху романа неће можда бити поменуте у одбрани, јер има случајева где интерес клијента тражи да, у извесним стварима, адвокат уме да ћути, мада тим ћутањем треба да изгуби лично осигуран успех.

Романсијер, шта више, може да употреби

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

сваки онај стил који би по његовом мишљењу допринео да његово дело буде оригиналније и јаче.

Међутим адвокат мора да избегава у одбрани врло збијен и строго научни стил, згодан за писање, али који није лако разумети при слушању.

Мора да се задовољи (интерес клијента то тражи) јасним стилем, тачним, удешеним и саобразним ономе што су лица у суду навикла да слушају.

Његова једина елеганција је чистота језика, богатство израза, финоћа и способност мишљења. После свега, зар је то горе од стила неких младих књижевника чије прекомерно тражење чини да буду неразумљиви и чија нејасност, врло често, открива ништавило мисли?

Романсијер, једном речи, зависи само од себе, слуша само своје надахнуће, има у виду једино успех свога дела, тражи искључиво допадање и одобравање читалаца, док адвокат никако ту слободу нема. Везан прописима свога реда, он је још спутан и потребама одбране парничара. Тражи само интерес клијента, подвргава се судском стилу и обичајима, и никако се не труди да омађија публику која слуша, већ једино да убеди судије који суде ствари његових клијената.

Због тога, прави аргуменат вреди више од једне духовите мисли. Естетска страна одбране уступа место правној и стручној страни, и адвокат никако несме да изгуби из вида, да он није ту да блиста, већ да убеди.

Уосталом природно је да се он навикне да све посматра под овим углом и да критеријум корисности, пре свега, буде тај који ће га водити.

Уметност долази на друго место и само у колико не шкоди одбрани.

Он никада не тежи, у одбрани, да створи уметничко дело, али га то не спречава да у томе често успе.

*

Због тога је његово нестрпљење велико кад помисли на све изгубљено време некорисним брбљањем конфузних и многоглагољивих клијената, који су се задржали у његовом кабинету.

Неки хумориста жалио је што не постоји за ове механска столица, која се покреће сатном конструкцијом, и аутоматски избацује на врата досадног посетиоца, по истеку пет минута.

Његов сат на писаћем столу показује му да има само време за ручак, ако мисли да стигне на време кад се врши прозивка парнице.

Јер суђења, и ако су већ неколико година у закашњењу, почињу поред свега још у један сат кад већина Парижана, а нарочито Парижанке журе својим кућама на ручак.

Једна од неугодности адвокатског живота је и обавеза да руча сам, на брзу руку, у десет и по часова или једанаест часова мање четврт, сваког јутра.

Једва ако има толико времена, пошто последњег клијента испрати, да набаца за четврт сата свој скромни обед, мислећи само на парницу коју има да заступа, кад већ треба да пође у суд.

Они који станују далеко од суда и који иду колима, знају добро да, као да је то нарочито, баш кад се највише журе, бела палица једног органа безбедности осуђује их на досадно и очајно чекање. Саобраћај је постао немогућ од када је уређен.

У адвокатској гардероби, где налази своју професионалну одећу, адвокат налази своје колеге који се такође журно облаче да трче на један, а често и више истовремених прозива, на све стране огромне судске дворане.

Обично налази под својом одећом велики свежањ преписке, било од људи који му незнају тачну адресу и пишу на суд, било од разних авуе и колега који му заказују хитан састанак ради споразума о заједничким пословима.

Нема ни времена да ту преписку отвори. Бациће летимичан поглед мало доцније, у заседању, где се његова парница извиђа, очекујући ред да говори.

Затим одбрана ће га држати у акцији један део дана, са свима подобнима упућеним на тај говорнички напор.

Често се може видети да адвокат пледира истога дана пред различитим правосуђем.

Тек што је завршио пледирање код нижег или вишег суда, треба на брзу руку да напусти судску дворану, са професионалном одећом савијеном у малој путничкој торби, да иде и пледира пред војним судом, или у некој удаљеној париској општини пред изабраним судом или мировним судијом. Често само преко пута, на другу страну булевара, иде у трговачки суд, било подземним пролазом или прелазећи булевар праћен подругљивим погледима пролазника.

Али, ма које место било где има да пледира, било да иде или остане у суду, у једном одељењу, замор је исти. Умни напон, нервно трошење и физичка снага потребна за одбрану која се даје одмах по устајању са стола, и у поквареној атмосфери и прегрејаним судским заседањима, троше снагу и здравље адвоката јаче него што то могу

да представе они који нису опробали адвокатски живот.

Прекидање самог суђења, учињено у циљу да судијама и адвокатима да мало одмора, не доноси овоме ни мало мира.

Они налазе, заиста, у судским ходницима и галеријама, колеге, авуе, каткад клијенте који један за другим говоре о различитим парницама и са којима треба моћи одмах дискутовати, будући већ на самој ствари и њеној суштини.

Све предмете које је адвокат поређао у орману своје канцеларије мора имати уређене и у својој глави. Сам помен двају имена мора бити довољан да се сети предмета са свима појединостима.

У свако доба, при случајном сусрету, мора бити присебан да одговори на свако питање које је у вези са ма којим предметом који му је предат у рад.

Кад су суђења завршена, ако се адвокат не задржи у суду још један сат доцније каквим позивом код иследног судије да присуствује испиту свога клијента, враћа се својој кући.

По повратку налази исте послове којима је цело његово јутро било испуњено.

Нова писма на која треба одговорити, нови клијенти које треба примити, нове телефонске разговоре обавити.

И тако све до вечере не може да улучи тренутак, не да би се одморио или одахнуо, већ само да се посвети проучавању предмета, а да не буде сваког тренутка узнемираван.

Једва тек после вечере, кад нема још уз то какву пресуду избраног суда, имаће неколико преко потребних часова за свршавање најхитнијих послова.

Само кад путује у унутрашњост ради пле-

дирања сазна мало за одмор, ако се две ноћи узастопце проведене у возу и један дан посете и заступања могу сматрати као одмарања. Једино међутим од тога што, пошто је двадесет четири или четрдесет осам сати адвокат удаљен од своје канцеларије, има мало осећај овог добродошног интелектуалног одмора који му је непознат кад је код своје куће.

А недеља? рећиће се.

Недеља! То је дан кад он највише ради, пошто једино тога дана може мирно радити.

После јутра посвећеног спорту: лову, голфу или тенису, проводи цео дан затворен у својој канцеларији доводећи своје ствари у ред, прегледајући забелешке пледирања, припремајући предмете.

И у понедељак, грозничав живот свег га обузима, остављајући му само време да подмири своје најпрешније послове.

Ако додате овом простом и истинитом прегледу светски живот, пријеме, вечере у граду, неколике конференције које му се траже за социјалне установе, све ствари које су, за адвоката, готово једна професионална обавеза да се додаду осталим, имаћете тачну идеју о животу као што је његов.

Зар није право речено, да је то најлепши и најинтересантнији живот, али у исто време и најтежи.

Адвокат зна за јединствено задовољство духа, честољубља и положаја. Али он проводи горући живот, радећи петнаест часова дневно, преоптерећеним духом парничним бригама, са акапарисаним временом, вршењем једног позива који га свег узима и који, као Несусов огртач, прождире све његове снаге, апсорбује цео живот, да га оствари само на самртном часу.

СУДСКА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРАКСА

Кривица се не може одлагати због грађанског спора.

Радојица и Милош оптужени су што су посекли једну букву у имању задруге Радића, а за тим, што су из револвера, на истом месту, пуцали на Душана, у намери да га убију, те су га тешко повредили. Државни тужилац тужио их је за дело горосече и покушај убиства чл. 111. зак. о шумама и § 156. у вези § 41. и 44. Крив. Зак.

Оптужени се бране да су букву секли у

својој шуми, а пуцали су на Душана у одбрани своје имовине и свог живота, јер их је секиром био напао на њиховом имању.

Првостепени суд нађе да је потребно претходно расправити чија је државина и својина земљишта, на коме је извршена горосеча и на коме је учињено дело покушаја убиства, јер од тога зависи постојање првог дела, и питање нужне одбране имовине по другом делу, пошто обе стране представљају да је то земљиште њихова својина, а ни једна нема пуноважне доказе о својини. С тога

је првостепени суд решио, да приватни тужиоци поведу спор против оптужених Радојице и Милоша и тим путем докажу право својине на земљишту, где су извршена оба представљена кривична дела, а до окончања тога спора, да се застане са ислеђењем и пресуђењем ових кривица.

Услед жалбе приватних тужиоца и државног тужиоца Касац. Суд поништи ово решење првог суда, својим примедбама од 5. марта 1926. г. Бр: 1909 а са разлога: јер кад је први суд нашао, да треба претходно расправити питање о својини шуме, у којој су дела горосече и покушаја убиства учињена, и да од оцене тога грађанског питања — својине земљишта, зависи ближа квалификација пом. кривичних дела, што је и умесно, онда је суд погрешно, што је и поред тога приватне тужиоце упутио на особу грађанску парницу, да тим путем докажу јаче право на спорно земљиште, већ је суд требао и сам једновремено, у кривичном процесу, да извиди и ово питање о својини земљишта, па по томе да оцени и ово питање, и све остале околности, које имају утицаја на доношење потребне одлуке и по делу горосече и по делу пок. убиства, па онда своју одлуку донесе.

За овакву радњу суд има ослонац §§ 5 и 51 Крив. Пост.

Не може се допустити да квалификација кривичног дела, које би било кажњиво по службеној дужности, зависи од тога: хоће ли или неће кога странка да води грађанску парницу, на коју је упућена, и да од расправе грађанског питања зависи кривично дело као главно, јер по § 12. Крив. Пост. кривична пресуда, донета у исто време и по грађанском питању, служи као потпун доказ и за грађанске спорове, док пресуда донета по грађанском спору, није доказ за кривичне процесе.

Првостопени Суд није усвојио ове примедбе већ је дао противразлоге, у којима је између осталог навео, да је своје решење о одлагању кривичног процеса до свршетка грађанског, донео по примедбама Апелационог Суда, које су за њега обавезне, а иначе, ако би се усвојили разлози Касац. Суда, онда би се својина земљишта у кривичном процесу могла утврђивати и сведоцима и у случају, кад је земљиште у вредности преко 200 дин. а то би било противно § 242. Грађ. Суд. Пост.

Општа Седница Кас. Суда (са 14 против 3 гласа) од 31. марта 1926. г. Бр: 2669 усвоји примедбе одељења, а одбаци противразлоге првог Суда.

У последње време прилично се одомаћила

једна погрешна пракса не само при ислеђењу, већ и при суђењу кривичних дела, а која се састоји у томе: да се кривични процес одлаже док се не расправи грађански процес, који стоји у вези са кривичним, и од којег зависи хоће ли бити кривице или не, те се једна страна, обично тужилац, упућује на редован спор, а дотле се чека са расправом кривице.

Та погрешна пракса појављује се кроз све стадијуме расправа кривичних дела. Има је: при првој истрази, при редовном суђењу, па чак и пред поротним суђењима, дакле има је код истражних власти, првостепених па и Апелационих Судова.

Овако погрешан рад увукао се највише код кривичних дела: самовлашћа, поништаја туђих ствари и горосеча, чим се оспори својина земљишта на коме су ова дела учињена.

По тужбама за ова дела, истражна власт, нарочито полицијска, зауставља ислеђење кривице и једну страну упућује надлежном суду, да тамо докаже право својине земљишта, од кога питања зависи расправа кривице, и тражи да јој се о томе поднесе извршна пресуда, а дотле, вели, неће ништа по кривичном предмету радити.

Из начелне одлуке Опште Седнице Кас. Суда од 16. децембра 1925. год. Бр: 10913 која је одштампана у овом листу у св. 2. и 3. за фебруар—март о. г. на стр. 51 може се видети, какве су тешкоће наступиле због таквих одлука, односно надлежности: ко ће та решења о заустављању кривичног ислеђења расматрати — да ли редован суд, или виша полицијска власт? Општа Седница Кас. Суда довољно је објаснила и јасним законским одредбама своје мишљење поткрепила: да је само првостепени суд (а не административна власт), овлашћен да такве одлуке расматра, кад се против њих употреби правно средство.

Гореописани случај, расправљен у Општ. Седн. Кас. Суда под Бр. 10913 показује сличну погрешну радњу код редовних судова.

Познат нам је случај из градиштанског првостепеног суда, у коме је порота расправљајући кривично дело утаје из § 113. Крив. Зак. у својим побудама навела, да између тужилачког друштва и оптуженог лица нису пречишћени рачуни, и да најпре то питање грађанске природе има да се расправи особеним спором, па тек по свршетку те парнице, могло би бити речи о кривичној одговорности оптуженог лица, за то је изрекла да то оптужено лице није криво за дело утаје, и тужиоца је суд упутио на спор за полагање рачуна.

Касациони Суд у свом првом одељењу

примедбама од 2. јуна о. г. Бр: 4888 једногласно је поништио такву одлуку поротног Суда, и наредио да поротни Суд извиди грађански део од кога зависи кривица онолико, колико му је потребно за правилну расправу кривице.

Доиста и ако је порота неприкосновена у доношењу својих закључака, ипак се при доношењу истих мора држати принципа који су законом освештани, јер она не стоји изнад закона, да о њима не мора водити рачуна, као што је у овом случају погрешно урадила и огрешила се о чл. 30. и 43. Зак. о пороти у вези са §§ 5. и 12. Крив. Пост.

Ово питање није ново, већ давнашње и требало би да је одавно престало бити спорно. Није ни заплетено. И ранији Касациони Суд стајао је на овом истом гледишту, на коме стоји и данашњи. Потписани је као писар и деловођа Касационог Суда под председништвом пок. Димитрија Радовића, радио примедбе у овом истом смислу.

Велика је разлика између грађанског и кривичног процеса. Сасвим је природно, што је у § 174. Грађ. Суд. Пост. изрично предвиђено, да се парница мора одложити, ако се у току њеног ислеђења појави кривично дело, од којег исход парнице зависи. Међутим нигде ни у Кривичном Суд. Поступку ни у Крив. Законику нема такве одредбе да се кривица одлаже до расправе грађанског спора, од којег она зависи, нити по природи кривичних дела то може бити.

У кривичном делу редовно се извиђа све што је потребно за правилну расправу његову. У њему се тражи права материјална истина. А под материјалном истином, као што је познато, разуме се највиши степен извесности, до које у опште човек може домашити према знању и искуству. У сваком кривичном спору кривац и кривица су главно, а сва друга питања су споредна, и сва та споредна питања имају да се расправе уз главна, јер са њима чине једну целину.

Питање грађанско, од кога зависи сама кривица једно је прејудицијелно питање, и као такво има се претходно, али у току суђења самог кривичног дела расправити. Разуме се, ни истражна власт па ни суд, то грађанско питање, од кога зависи исход саме кривице, не морају увек расправити дефинитивно, ако стоје на путу веће тешкоће, већ само онолико, колико је потребно да се кривично дело правилно пречисти. Узмимо баш да треба испитати државину и својину земљишта, на коме се једно кривично дело извршило, што је најчешћи случај, онда и истражна власт и суд обично позивају обе стране и тужиоца и туженога да поднесу

доказе о својој државини и својини, а имају права да и сами те доказе прикупљају, ако с ма које стране сазнају где се они налазе, дакле и по својој властитој иницијативи, противно начелима Грађан. Суд. Поступка. У том прикупљању доказа могу испитивати и сведоке без обзира на вредност противно § 242. Грађ. Суд. Пост. и у том испитивању може се десити да сведоци и једне и друге стране утврђују државину и својину једни тужиоца а други туженога, онда очигледно суд неће тај спор о својини расправљати дефинитивно, јер неће једном парничару досудити главну клетву, као што би радио у грађанском спору по § 232. Грађ. Суд. Пост. већ би ту, са ислеђењем грађанског питања застао, ако се не би имало још шта извидети, и кривицу би ипак распрвио на основу заблуде туженога, да је према доказима које је имао и поднео, могао мислити, да је земљиште његово, па из тога даде изводити правне конзеквенце. Дакле, кад се догоди да ни једна ни друга страна немају чистих и несумљивих доказа о грађанском питању, од кога зависи расправа кривичног дела, после свестране истраге, онда се обично кривично питање расправља на основу могуће заблуде, у којој се једна страна налази.

Суштина и природа кривичних дела изискује, да се она одлажу због спора, од којег зависи. У кривичном делу јаван је интерес у највећој мери ангажован. Највеће право државе, то је кажњавање криваца, одмеравањем прописне казне, као еквивалента оног зла, које је кривац својим делом учинио. То своје право Држава врши преко својих овлашћених органа. За то се не може допустити да то њено право зависи од неког лица, хоће ли оно повести спор или неће, на који је упућено, већ су ти одређени органи дужни, да сва потребна питања, па ма била и грађанске природе, иследе и довољно расветле, како би се кривично дело могло што пре расправити.

Зато, што се у кривичном делу тражи чиста материјална истина, а у грађанском проста формална; зато, што истражна власт и суд у кривичном спору имају и сами иницијативу да прикупљају доказе, а у грађанском мора се задовољити само онима, што их парничари поднесу; зато што иследник и суд у испитивању кривичног дела има веће слободе и већи избор доказа, него ли у грађанској парници, јер није онолико ограничен одредбама Кривичног Поступка као што их има у Грађанско Суд. Поступку за ислеђење грађанских процеса, и зато, што је јавност и контрола, као и учешће државних власти веће у кривичном процесу, јер

учествује и државни тужилац, него ли у грађанском — ауторитет извршних кривичних пресуда далеко је већи од ауторитета извршних пресуда грађанских спорова. Отуда и јесте у § 12. Крив. Пост. установљено: да све што се дефинитивно утврди у кривичном спору, не мора се понова доказивати и утврђивати у грађанском спору, међутим оно што се утврди у грађанској парници, може се подвргнути контроли у кривичном процесу, и ако се у кривичном процесу поднесу други неоспорно противни докази оном, што је у грађанском спору нађено, може се оборити оно што је парницом утврђено.

И кад то стоји, онда је нелогично да се одлаже кривични процес због грађанског, који треба претходно расправити, кад извршена пресуда грађанског суда није увек она, која се не може нападати и обарати у кривичном делу, те се не мора узимати за вредећу како гласи, ако се поднесу други докази који противно тврде. Тек ако грађанска пресуда одговара материјалној истини, онда се она може употребити као потпун доказ у кривичном процесу.

Нама су позната два случаја у којима се један кривични процес може одложити због другог, која је с њиме у вези, а то су они из последњег става § 212. Крив. Законика и § 13. Крив. Поступка, али и то нису прави спорови из Грађан. Суд. Поступка. Ова два изузетка потврђују правило да се крив. дела не одлажу због грађанских, већ обратно. Раније била је једна слична одредба у зак. о шумама да се одлаже горосеча због својина земљишта на коме је учињена, ако се својина оспори, али је у последњем закону о шумама та одредба изостављена.

Правило је дакле: да се грађански спор увек одлаже због кривице која се у њему обелодани, и од чијег исхода решење спора зависи, али се никако не одлаже кривични процес због грађанског, већ се оба уједно ислеђују.

Драгић М. Солдатовић
судија Касационог Суда.

Кад отац, још за свога живота, да извесан део свога имања неким својим синовима који изађу из очеве куће, а са осталим својим синовима и даље остане у својој кући, да ли са овим синовима који су остали у кући а који немају свога личног имања, може отац образовати ЗАДРУГУ, и да ли се сматра да је између оних синова, који су из очеве куће изашли, и њиховог оца, извршена деоба очевог имања, или се дат им део сматра као поклон.

Д. и М. Лелићи тужили су М. и Д. Лелића и тражили да суд донесе пресуду:

да они као синови Станка, трећег сина пок. Л. Лелића имају права наслеђа на $\frac{1}{3}$ целокуп. имања пок. Лазара, њиховог деде.

Тужени М. и Д. изјавили су: да је пок. Лазар доиста имао 4 сина, али да се он поделио са својим синовима С. и С., а остао у задрузи са туженима М. и Д. Првостепени је суд пресудио био: да се тужени М. и Д. допуно закуну да су они закључили писмени уговор о задружном животу са оцем им Л.; да су они и Л. унели у задругу цело своје имање; да имају међусобно једнака права у уживању задружног имања, и да је пок. Л. као њихов неподељени задругар умро. Па ако тужени ову заклетву положи, онда да се тужиоци Д. и М. одбију од овог тражења. Ако пак не положи ову заклетву, онда да тужиоци имају право наслеђа на један трећи део целокупне имовине пок. Л.; стим да се у тај трећи део урачунава и онај део имања које је њихов отац пок. С. добио од пок. Л. по деобном писмену између њих потврђеном од начелника среза посавског 20-I-1899 г. бр. 599.

Но Апелациони Суд нашао је да ова пресуда не одговара закону са ових разлога: Досуђујући пом. пресудом туженима допуно заклетву, првостепени је суд исту у разлозима своје пресуде засновао на скроз погрешно утврђеном стању ствари, на име: прво, да је деобним писменом у акту бр. 84586. утврђено да се отац тужилаца пок. С., а брат тужених, поделио са својим оцем пок. Л., да је та деоба закона и да је том приликом пок. С. добио означени део имања, и друго: да су поднетим изводима из деловног протокола из кога се види да су тужени и Л. Л. поднели суду на потврду уговор о задружном животу, тужени до велике вероватноће довели своје тврђење да је између њих и оца им пок. Л. постојала задруга. Оваква тврђења Прв. суда погрешна су са следећих разлога: Пре свега, поднето писмено не може бити доказ о извршеној деоби по закону зато што свака деоба, па и ова у овом случају, претпоставља заједничко имање деобничара — §§ 215. у в. 492. грађ. зак., а тамо где нема заједничког имања деобничара, она се међ овима не може ни вршити. Из аката овога предмета види се да је признањем самих парничара по § 180. грађ. пост. утврђено да је имање које је овде у питању искључива својина пок. Л., отац тужених а деде тужилаца, према чему пок. Л. као отац пок. С. (отац тужиоца) са својим синовима пок. С. није ни могао по закону вршити ову деобу свога имања. Другојачије би било да је пок. С., као син пок. Л., имао свог сопственог имања, па био у

заједници са својим оцем, или да су пок. Л. и пок. С. заједно наследили какво имање, у ком би случају таква смеша имања претпостављала деобу заједничког имања. А такав случај овде није, пошто је у питању имање које је искључива својина пок. Л. Стога Апелац. Суд и налази да деоба очевог имања, коју отац изврши за свога живота са својим синовима, није деоба о којој говори глава XIV. грађ. зак. јер та деоба претпоставља заједницу у имању, које овде нема. Таква деоба коју отац изврши за свога живота у суштини својој није деоба већ поклон, те за њу као за поклон важе одредбе главе XVIII грађ. зак.

Према томе, то што је поднетим деобним писменом по §§ 187. и 188. гр. пос. утврђено да су пок. С. и пок. С. синови пок. Л., а браћа тужених, још за живота његова добили по један део од очевог имања, има се, у смислу предњег излагања и § 561, 562, 563 и 566. гр. зак. узети као поклон који им је отац учинио за време свога и као такав има се урачунати у део приликом деобе заоставштине пок. Л. и § 500. гр. зак. — Даље, Апелац. Суд налази да тврђење тужених да је између њих и оца им пок. Л. постојала задруга, као и то да су уговор о томе потврдили код суда, ниуколико није до велике вероватноће доведено као што је то Првост. суд погрешно у разлозима своје пресуде констатовао. Поред сродства и заједничког живота трећи битни елемент за постојање овакве задруге, па и задруге између оца и синова јесте смеша имања — § 57. и 507. гр. зак. Међутим тужени ничим не доказују да су уопште имали свог сопственог имања па да су га смешали са очевим; напротив, признањем и једне и друге стране по § 180. гр. пост. утврђено је да је све имање које је овде у питању, искључива својина пок. Л.; према чему кад недостаје овај битни елемент за задругу, овде не може бити ни говора о постојању задруге у правом смислу те речи, већ једино о заједничком животу, а овај сам по себи не ужива повластице из § 528. гр. зак. А те околности да су тужени заиста имали свог сопственог имања па да су га смешали са очевим имањем и сачинили задругу, није утврђено ни исказима испитаних сведока, на које се тужена страна позвала, следствено: само њихово казивање да су тужени до смрти пок. Л. са овим живели у задрузи без вредности је. Тако исто приложени извод из деловодног протокола да су тужени поднели суду на потврду уговор о заједничком животу може бити само доказ о постојању заједничког живота, али никако о постојењу задруге, кад и сами парничари

признају да је имање искључиво својина пок. Л.

Према свему овоме, пошто тужиоци, представљајући свога оца пок. С., браћа тужених, по § 399. у в. § 396. и 397. грађ. зак. имају права наслеђа целокупне имаовине пок. им деде Л. на равне делове, и како је признањем парничара по § 180. гр. пост. утврђено да је четврти син пок. Л., пок. С., умро без потомства § 402. гр. зак. то Апелациони Суд налази да су тужиоци по § 178. гр. пост. доказали, да они, представљајући свога оца пок. С., а сина пок. Л., имају права наслеђа целокупне имовине пок. Л. на равне делове са туженима, т. ј. да тужиоци као унуци пок. Л. имају право наслеђа $\frac{1}{3}$ од целокупне имовине пок. Л., а тужени М. и Д., као синови, сваки на по $\frac{1}{3}$ од целокупне имовине пок. Л. Па како је даље протоколом вештачења Бр. 3490 по § 246. гр. пост. као и признањем парничара по § 180. грађ. пост. утврђено да се пред тужиоцима налази само имање у вредности 53238 дин., док је пред туженима све остало имање пок. Л. у вредности 367.752 дин., дакле да тужиоци не држе једну трећину од целокупне имовине пок. Л., и да тужени ничим нису доказали да је ово имање које се сада пред њима налази задружна имовина, то Апелац. Суд налази, да су тужиоци представљајући свога оца пок. С. потпуно доказали своје право наслеђа $\frac{1}{3}$ од целокупне имовине пок. Л., и да ово њихово право не сме бити окрњено услед ранијег поклона учињеног пок. С., њиховом оцу, од стране пок. Л. за његова живота већ да се тај део као поклон приликом деобе заоставштине пок. Л. има урачунати — §§ 396, 397, 399, 402, 500. гр. зак. у в. § 178. гр. пост., следствено: да тужиоци имају права наслеђа на један трећи део од целокупног имања пок. Л., које се имање према протоколу вештачења у акту Бр. 3490 налази делом код тужених, а делом пред тужиоцима, и то тако да се тужиоцима у тај трећи део урачуна и онај део имања које је њихов отац пок. С. добио од пок. Л. као поклон, а који део имања се сада налази пред тужиоцима на име: кућни плац у вредности 13110 дин. и ливаде и пашњак у вредности 40128 дин.

На основу свега изложеног Апелац. Суд преиначио је пресуду Прв. суда и пресудио: да тужиоци Д. и М. имају права наслеђа $\frac{1}{3}$ од целокупне имовине пок. Л. и то тако: да им се у тај трећи део урачуна и онај део имања који је њихов отац пок. С. добио од пок. Л. као поклон... —

Но, по жалби тужених, Касациони Суд, примедбама свога II одељења од 18-V-1926. г,

бр. 4330 поништио је горњу пресуду Апелац. Суда, са ових разлога:

Апелац. Суд налази да се не може узети да је деобним писменом у акту бр. 34586 утврђено да се отац пок. С. а брат тужених поделио са својим оцем Л., да је та деоба закона и да је том приликом пок. С. добио означени део имања. Разлог Апелац. Суда је тај што деоба, па и ова о којој је реч, претпоставља заједничко имање деобара; међутим да је у овом спору утврђено да је имање које је овде у питању искључива својина пок. Л., и овај по закону није могао да са својим синовима врши деобу *свога имања*. Таква деоба није деоба о којој говори гл. XIV грађ. зак., јер ова деоба претпоставља заједницу имања које овде нема, већ да је она у суштини поклон. Овакво мишљење Апелац. Суда неосновано је. Закон ниуколико не стоји на путу, већ је по § 13. гр. зак. напротив оцу допуштено да своје имање, још за свога живота, подели са својом децом. Тиме отац, за живота свога, даје својој деци оно имање које је заједно са њима текао и које би им, као његовим наследницима, по смрти његовој припало. У ствари овде се још за живота очева између синова расправљају они правни односи који би се по смрти његовој имали по законским одредбама о наслеђу да расправе. Оваква деоба не може се сматрати као очев поклон деци, као што то Апелациони Суд узима. Иако деца по § 121. гр. зак. родитељском влашћу и њиховом управом својим родитељима имовину прибављају, ипак не треба губити из вида моменат, да ту деца улажу свој рад и да њиховом раду није циљ само да очево имање умноже, да оца богате, већ имају пред очима да ће то имање које су и њима својим трудом повећала, једног дана и њима припасти. И оно што сам родитељ својим трудом прибави закон сматра да он то за своју децу прибавља. Када отац за живота, дели имање са својом децом не може се према томе узети код њега намера да чини поклоне својој деци, већ напротив намера његова да, како за свога живота тако и на случај своје смрти, уреди имовинско-правне односе између себе и своје деце, као и између ове узајамно; он ту у многим случајевима у ствари дели заједничку тековину. И правно схватање нашега народа никако не гледа у тој деоби поклон, као што на против Апелациони Суд нетачно узима, већ праву деобу имања која има да пречисти наведене правне односе, и од правног је значаја да таква деоба и остане у снази и да се она у краћем времену исправи ако ко њоме не би био задовољан, а не да та деоба

буде предмет распре, често после дугог низа година. Апелац. Суд неосновано узима да оваква деоба није деоба о којој говори глава XIV гр. зак., јер када овде према реченом није поклон већ у ствари деоба, онда се, с погледом и на § 10. гр. зак. и на ову деобу имају применити одредбе гл. XIV гр. зак.

Исто тако Апелац. Суд неосновано узима да овде не може бити ни задруге између пок. Л. и тужених већ да може бити једино речи о заједничком животу њиховом, зато што недостаје један од битних елемената за задругу — смеша имања, т. ј. није доказано да су тужени у опште имали свога сопственог имања па да су га смешали са очевим, Ниједна законска одредба не забрањује оцу да са својим синовима може образовати задругу. Образујући задругу са синовима, отац тиме већ признаје да има и њиховог дела, њихове сопствености у имању. Отац Л. могао је и дати изврстан део од свога имања синовима, туженога М. и Д. па с њима образовати задругу, и претпоставка је, да пок. Л. оделивши своје синове С. и С. и дајући им њихов део није могао имати намеру да њих фаворизује а остале синове, тужене, запостави.

У погледу питања о постојању задруге између пок. Л. и тужених, Апелац Суд имао је, једно с другим да оцени.

Да се изводом из деловодног протокола у акту бр. 34586 и уверењем судије за неспорна дела тврди да су Л. и тужени 1912. год. код Првост. суда тврдили уговор о задружном животу, али да се акта нису могла пронаћи јер су пропала за време окупације.

Да испитани сведоци сведоче да је пок. Л. пошто је поделио своје синове С. и С. остао у задрузи са туженима до своје смрти — 1916. год.

Да се у уверењима у рочишној белешци тврди да су тужени М. и Д. малолетни у време деобе — 1899. г. живели доцније и као пунолетни са својим оцем и да су као пунолетни били власни да са оцем тврде уговор о задружном стању.

Према свему овоме, и осталом што је извиђајем овога спора констатовано, Апелац. Суд је имао да оцени по закону, да ли је овде потпуно или бар до велике вероватноће доказан задружни однос између пок. Л. и тужених, а да ли према томе овде има места примени § 528. гр. зак. Апелац. Суд има да цени да ли је доказано постојање уговора о задрузи, и ако би то стојало, онда се овде има да примени § 528. гр. зак. а Апелац. Суд, ако такав уговор постоји, не може, противно јасној вољи уговорача изјављеној по једном законом допуштеном правном по-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

слу — § 13, 538 и 540. гр. зак. — улазити у нарочиту оцену тога да ли су тужени могли имати и свога сопственог имања или је све имање само очево, па према томе ценити да ли овде има или нема смеше имања као једног елемента задруге, јер је то питање уговор интересованих лица о задрузи већ пречистио —

Апелациони Суд није усвојио ове примедбе Касационог Суда, већ је за Општу Седницу Касационог Суда дао следеће противразлоге.

Кодифицирањем приватнога права, код нас, грађ. закоником од 1844. г. који и данас има своју закону силу и важност, напуштена су стара начела српског обичајног задружног права које је имало комунистичко-фамилијарно обележје на подручју имовинског права и усвојен принцип индивидуалне својине у најстрожијем смислу (према произвору свом — старој римској квиритарној својини). Тај принцип приватне — индивидуалне својине, поред принципа слободе личности, један је од најосновнијих принципа нашег грађ. зак. што као ноторан правни факт, није потребно доказивати појединим одредбама његовим. Према томе принципу индивидуалне својине нашега позитивног права сасвим су секундарног значаја принципи којима се је законодавац руководио при доношењу одредаба о задружном праву у грађ. закону. И ако је ту установа задруге узета из старог постојећег обичајног права, задржана, ипак је она саобразна наведеном основном принципу нашег имовинског позитивног права, — принципу индивидуалне својине. Са тога разлога по нашем садањем праву по правилу нема и не може бити задруге између оца и његових синова — §§ 57., 507. гр. зак., и сва имовина, било стара наслеђена или за живота очева и малолетства синова и под његовим руководством стечена, својина је очева; синови за очева живота могу, према томе, бити сопственици само такве и оне имовине коју би добили или поклоном од оца или неким другим начином изван заједнице с оцем — § 121.—123. гр. зак. — По овоме спору тужиоца Д. и М. противу тужених М. и Д. утврђено је то, да је сва имовина парничара, по свом пореклу својина пок. Л., деде тужиоца, а оца тужених, и то није спорно ни међу парничарима, као ни то да пок. Л. није имао других синова сем тужених и браће им пок. С. — оца тужиоца и пок. С. који је умро без порода, као, напослетку, што није спорно ни то да је пок. Л. још за живота дао пок. С. и С. оне делове своје имовине који се у тужби спомињу, па су они, од тада, одвојено живели од оца Л. и браће М. и Д. Тај факт одвајања извесног свога

имања од стране пок. Л. и давања истог синовима пок. С. и С. не може, према наведеном, никако имати карактер деобе у правно-техничком смислу те речи, које претпоставља сувласника као своје подмете.

Такав поступак пок. Л. према битности својој може, у односу на систем правних института грађ. законика имати само карактер поклона, какав се специјалан начин поклањања управо и предвиђа у глави XIV, (у пропису § 500) гр. зак., где је реч о деоби санаследника у имовини неког умрлог лица.

Није се, дакле, пок. Л. делио са сином пок. С., нити је то могао кад овај последњи није имао никаквог свог личног имања које би, пре деобе, било у заједници са имањем очевим, већ је Л. само дао један део свог имања С., и то његово такво давање не би могло учинити деобом ни то кад би он то чинио преко изабраног суда, јер ни тај начин извршења наведеног правног посла не би могао да измени његову материјално-правну природу. Исто тако као што пок. Л. није био задругар са својим синовима пок. С. и С., он то није био ни с туженима М. и Д. Са овом последњом двојицом није пок. Л. постао задругар ни после одласка синова му пок. С. и С. од њега. Ово не само стога, што, према наведеном, не може ни бити задруга између оца и његових синова (§ 57. гр. зак.) кад синови имају своје личне имовине, већ и по томе што М. и Д. пре одвајања браће им пок. С. и С. од њих и оца им пок. Л. нису, према свом признању, имали никаквог свог личног имања, већ то нису имали ни после наведеног одвајања С. Свим извиђеним околностима, овде, износи се само то да је пок. Л. означеном приликом одвајао извесне делове своје имовине и давао С. и С. а не М. и Д. Овима није давао ништа нити их кретао од себе (они су 1899. г. кад се С. одвојио још били малолетни). Пок. Л. није дакле ни делио све своје имање на сва четири сина па се потом поново састајао са М. и Д., већ само С. и С. одвојио неке делове при њихову одвајању. И кад тужени нису били задругари оца им пок. Л. онда се не могу отети томе да деле заоставштину оца им пок. Л. са наследницима трећег им брата и сина Л. пок. С. у свој старини имања Л. по одбитку оноликог дела који одговара оном ког је пок. С. већ добио у своје време — § 500. гр. зак.

Тужени би могли, можда, само да приновок у имању Л., рачунајући овај од 1899. г., као времена одвајања С., остаје тужиоцима по § 121. гр. зак., а ниуком случају и у старини истог имања. Јер кад пок. Л. није био, према наведеном, задругар тужених, не може

се на њих ни применити пропис § 528. гр. зак., а потом кад пок. Л. није туженима ни завештао све своје имање, што је могао учинити у своје време, ако је то хтео, онда како се може сада ускратити тужиоцима да као представници свога оца пок. С. траже наследни закони део његов у заоставштини Л.

Општа Седница Касационог Суда, одлуком од 24. јуна 1926. г. Бр. 5807, одбацила је ове противразлоге Апелац. Суда, а усвојила, већином гласова, напред изложене примедбе свога одељења. —

Међутим, ми налазимо да су противразлози Апелац. Суда правилнији и више у сгласности са одредбама које нормирају питања о задружним односима између оца и његових синова, и то како у погледу њихових правних односа у задрузи, тако и у погледу њиховог наслеђивања према задружном наследном праву.

Међу многобројним одлукама наше јуриспруденције, које је изнео и критички пропратио наш уважени правни научник г. Жив. Перић, у своме одличном делу „Задружно Право“, ми нисмо могли наћи овакав случај, те нам је немогућно знати какво би његово мишљење било и у овом конкретном случају. Али из свију његових разлагања у појединим приближно сличним случајевима сматрамо, да је он, у главном, ближи гледишту напредизложених противразлога Апелационог Суда неголи солуцији коју је дала Општа Седница Касац. Суда, усвајајући, без икакве резерве, горецитиране примедбе свога Одељења.

Износећи овај конкретни случај, сматрамо за потребно и корисно да овом приликом наведемо одговор г. Ж. Перића (стр. 250) на питања: „да ли ће из наслеђа очеве бити искључен, по § 528. гр. зак. онај син који оделито живи а у корист сина или синова који су са оцем у заједници?“ Тај одговор гласи:

Ми знамо да јуриспруденција на исто питање одговара афирмативно, примењујући и у том случају § 528. Јуриспруденција погрешна с погледом на овај исти пропис, који је хтео, као што смо то већ објаснили, уопште изузети мушку децу од примене принципа да је сродство у задрузи јаче од сродства изван задруге. Малолетни синови који се у моменту смрти очеве у задрузи, налазе са матером изван задруге, нису, по правилу, задругари, па опет наслеђују свога оца: Зашто не би онда наследио и оделит син, онај који живи одвојен? Кад одсуство својства задругара не смета малолетном сину да буде претпостављен сродницима у задрузи, односно да се изравна са синовима у задрузи, зашто да одсуство тога својства

смета пунолетном оделитом сину? Даље, ми смо видели разлог одредбе § 528. гр. з. о малолетним синовима, и тај разлог говори, такође, и у прилог оделитог пунолетног сина. Јер, ако би синови, очеви задругари, могли да искључе свог оделитог брата, очевог сина, по § 528, онда би тако исто било и у случају да де сциус који има оделитога сина умре у задрузи не са синовима већ са даљим сродницима: и ови би искључили тог сина. Док сами синови који се, у моменту очеве смрти, затекну са њим у задружној заједници не могу да искључе из наслеђа очевога свога малолетног брата који није ни њихов ни очев задругар (ми ово последње претпостављамо), па чак ни онда ако се он, у тренутку отварања наслеђа, не налази у задружној кући, дотле би даљи сродници де сциус-а могли, као његови задругари, искључити његовог рођеног оделитог сина! Нелогичност коју ми нити бисмо могли разумети ни за њу има каква подлога у закону. Нелогичност та, која би постојала и без закона од 28. новембра 1859. г. о праву наслеђивања женске деце, после тога закона била би још већа. И заиста, по овом закону не може више задруга да искључи кћер онога који је у задрузи умро: кћи је преча од задруге. И кћи је преча од ове у сваком случају, било да се је у моменту смрти очеве нашла у заједничкој кући, било да је више ту није било, зато што се била удала, или уопште из задругине куће отишла (нпр. отишла у неки град у службу). И када је тако, онда како би се могла схватити солуција по којој би задруга била, у наслеђивању де сциус-а, јача од оделитога сина овога, без обзира на то да ли је де сциус умро у задрузи са њеним другим својим синовима или са неким другим даљим сродницима? Ми знамо колико је наш наследни систем повластио синове према кћерима, међутим овде би било обрнуто: овде би кћери биле привилегисане према синовима, јер док би задруга могла да искључи из наслеђа оделитог сина, она не би могла искључити удату кћер. Сигурно је, дакле, да је горња јуриспруденција неоснована, и да су синови, у наслеђивању очеве заоставштине, и овди увек на равној ноzi, оноко исто као и код инокосног наслеђивања.

Dr. Јанићије Јовановић
секретар Касационог Суда.

„Инкриминисано уверење издато од стране приватних лица представља само сведоштво незаконитих сведока...“

Поглавар среза Н., решењем својим бр. 9568 од 29. јула 1925. г., ставио је под кри-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вичну истрагу и у притвор Живојина, Драгољуба и Драгомира Н., из села Н., што су на дан 24. маја 1925. год. код суда општине Н. издали лажно уверење Милосаву Н., које је уверење и озваничено по наплати таксе код поменутог општинског суда, под бр. 1204, истог дана и предато Милосаву на употребу, „да се Милосав није бавио куповином шљива у 1924. год. и од ових пекао ракију“, са којим се Милосав користио код фин. управе у Рековцу, да би избегао плаћање таксе по тбр. 62 зак. о таксама, — чиме су опт. Живојин, Драгољуб и Драгомир учинили дело из ст. I § 147. крив. зак.

Дежурни судија решењем бр. 24135 од 31. августа 1925. г. поништио је поменуто решење среског поглавара:

...*Да ли је, дакле, једно писмено исправа или не, према § 147. крив. зак., цени се по доказном својству самог писмена.* Приватне писмене сведоцбе не могу се сматрати као исправе. Такве сведоцбе немају доказно дејство, пошто је потребно, да је сведок испитан од надлежне власти, према одредбама закона о судском поступку, у колико то није другојаче прописано.

Инкриминисано уверење не може се другојаче узети него као *приватна писмена сведоцба, без доказног својства*, те у радњи оптужених нема представљеног дела из § 147. крив. зак“. По § 131. к. с. п. и чл. 5. Устава судско је решење одмах извршено.

Међутим, поглавар решењем својим бр. 12294 од 18. септембра 1925. год. ставио је под крив. истрагу и у притвор опт. Милосава за дело из ст. II § 147. к. зак., за употребу лажне исправе.

Првостепени суд решењем бр. 29370 од 22. септембра 1925., са једним одвојеним мишљењем, оснажио је поменуто решење пом. власти, и доцније, приликом спровода суду, ставио је под суд и у притвор опт. Живојина, Драгољуба и Драгомира за дело издавања лажне исправе, а опт. Милосава за дело употребе лажне исправе из § 147. крив. зак.

На претресу пак од 25. новембра 1925. г. решењем бр. 36944 првостепени суд је опт. Живојина, Драгољуба, Драгомира и Милосава „за представљено дело лажне исправе

и употребе исте из § 147. крив. зак. пустио испод суђења услед непостојања истог дела“; са разлога:

„Да се признањем оптужених код иследне власти, које они ничим нису обеснажили, по § 225. крив. суд. пост. утврђује, да су оптужени Живојин, Драгољуб и Драгомир у инкриминисаном уверењу потврђеном од стране суда општине Н. 25. маја 1925. год. бр. 1204, — неистину потврдили да се опт. Милосав није бавио куповином шљива, а да се званичним извештајем одељка фин. контроле, од 25. јула 1925. бр. 605 доказује, да је опт. Милосав, то инкриминисано уверење употребио код истог одељка ради ослобођења плаћања трошаринске таксе на продату ракију у 4000 кгр. на овдашњој пијаци.

И ако су оптужени тврдили у поменутом уверењу један неистинит факат, и ако је опт. Милосав то уверење употребио у цели ослобођења од плаћања трошаринске таксе, суд ипак налази да овде не може постојати кривично дело прављења лажне исправе из § 147. крив. зак., *јер исто уверење не представља њуноважну исправу*, каква се тражи по последњем ставу § 147. крив. зак., па да би могло постојати ово дело.

По распису Министарства Финансија од 27. фебруара 1924. год. бр. 41168, који је издат на основу законског овлашћења у чл. 79. правилника за извршење закона о таксама, прописује се, да продавци произвођачи могу употребити као доказ о томе, да су производи које продају од сопственог производа и са сопственог земљишта, само уверење издато од стране надлежних општина.

Инкриминисано уверење није издато од надлежне општине, већ од стране приватних лица, и према томе оно с обзиром на поменути распис не може послужити као пуноважни доказ о томе, *јер ово уверење представљало би само сведоцбе незаклећених сведока, које за овај случај није меродавно као доказ...*“

Касац. Суд. решењем својим бр. 4765 од 31. маја 1926. год. нашао је, да је решење првостеп. суда на закону основано.

Саопштио

Д. Д. Бранковић,
судија.

ИЗ АДВОКАТУРЕ

Адвокатски конгрес у Нанту

Пети годишњи конгрес Француског Адвокатског Удружења (L' Association Nationale des Avocats de France, des Colonies et Pays

de Protectorat) одржан у Нанту од 25. до 29. маја ове године, имао је, као и они који су му претходили, међународни карактер. Тај карактер су му стално давали његови ини-

цијатори и оснивачи из Француске, истичући као једно од првих и најважнијих питања: оснивање и организацију једне међународне *адвокатске федерације*. Циљ покрета је: обезбеђење бољих услова за развитак и унапређење адвокатског реда из целог културног света. Наше колеге г. г. Љуба Стефановић и Д-р Драг. Јанковић у својим ранијим саопштењима на овом месту донекле су нас обавестили о раду ове организације.

Имао сам част да ове године представљам наш ред на конгресу и да лично учествујем у његовом раду. Своје утиске сам у главном саопштио нашем бившем министру г. Марку Ђуричићу, а тако исто и г.г. Нинчићу и Д-р Васи Јовановићу, који су се за ствар интересовали. Колегама из Управе Адвокатског Удружења сам такође на једној нарочитој седници изложио ток конгреса и детаље који су за нас од значаја, и том приликом смо утврдили: да о ствари дамо обавештења друговима преко нашег органа, остављајући да на нашем земаљском конгресу питање обимније претресемо.

По себи се разуме да је питање о оснивању и организацији међународне адвокатске федерације било једно од најважнијих тачака конгреса и да су у дебатама око тог питања учествовали представници свију заступљених држава (Швајцарска, Белгија, Аргентина, Бугарска и др.). Луминезни реферат о овој теми је био поднесен и прочитан од колеге М^e Sarrao из Париза, и по дискусији је изабрана једна комисија која је имала да се састане у Паризу и изради дефинитивни пројект и статут организације. Исти би се доцније предложио и примио на конгресу који ће се одржати о Ускрсу идуће године у Тунису.

Како је мој одлазак на конгрес био одлучен у последњем тренутку, и како материјално нисам имао времена посаветовати се са друговима о гледишту које бисмо имали заузети у овом питању, ја сам, изменивши само неке погледе са појединим колегама и г. Министром, отишао на конгрес са овлашћењем и мандатом, да се оријентишем и одредим на самом лицу места, према појављеним приликама. Свакако да ми се резервисаност сама по себи наметала. Али за случај да се од нас затражи неко одређено гледиште и глас, имао сам овлашћење да се придружим француским колегама, изузев, ако би њихово гледиште, по нечему што се напред није могло предвидети, имало у себи нечега што би се противило нашем националном искуству или интересу. Ја сам г. г. колегама са којима сам по овом питању мисли мењао особито благодаран на баш

оваком мандату (г. г. Обрад Благојевић, Аца Павловић, Љуба Стефановић, Д-р Драг. Јанковић). Он је, с једне стране, за мене био ласкав, а с друге поуздан и целисходан. У ствари се потврдило и овом приликом: да ми у нашим међународним манифестацијама, не само политичке но и културне природе, можемо ићи стопама Француске. Кад сам ја, у мојој првој речи на конгресу, приликом самог представљања, тај наш став уз Француску само нагласио — покрет одобравања је био општи. Та изјава, можда и поред моје личне недвољности, подигла је успомену на наше заједничке напоре из скорашње историје.

У вези овога, одмах могу рећи, да је представник нашег адвокатског реда наишао код француских колега на пријем који се никада не може заборавити. Ја бих о томе радо писао читаве стране кад не бих био свестан нескромности такога манира. Никома јасније не може бити но мени лично: да је она пажња, онај топли пријем, она нескривена љубав која ме је пратила на сваком кораку у главном граду Бретане, била упућена земљи и народу које сам представљао. И кад сам ја, на завршном банкету после нантског адвокатског старешине (batonnier-a) који је представљао домаћина, и после лоарског префекта који је представљао владу и председника Републике, од свих уписаних говорника први добио реч, било је јасно — и то сам одмах казао — „да се така част само чини земљи, која је за триумф и респект Правде учинила оне жртве које смо ми учинили“. Чувени Картон де Виар бивши председник владе и министар правде белгијски и садањи председник белгијског адвокатског удружења и њихов представник на конгресу завршио је листу говорника са истом напоменом и признањем. Један специјални дуг граду Нанту није смео бити заборављен од нашег делегата, и када сам ја грађанима и грађанкама бретонске престонице изразио поздраве и захвалност наших студената и њихових породица на нежној пажњи за време избеглиштва и бављења у њиховој средини, председник општине ми је пришао и стиснувши руку рекао у име својих суграђана: да је успомена на нашу децу и омладину још веома жива у Нанту. Оваких момената било је много; ја их се свију добро сећам; и са овог места, још једном, и у име целог нашег реда, изјављујем најсрдачнију благодарност граду Нанту, њиховом баро-у, и свим учасницима са свих манифестација.

Стручан део конгреса оставићемо за другу наредну прилику.

Бор. Л. Поповић
адвокат.

РАЗНО

Историски спор противу маршала Француске де Реа

Један од кривичних спорова у светској историји, који је изазвао огромну сензацију и изазвао велико интересовање, био је процес противу маршала Француске, де Реа, суђеног у XV веку, у Нанту.

Личност тога маршала била је врло позната у то доба. Пореклом из једне од најстаријих племићских породица, де Ре се још у својој младости истакао бујношћу темперамента и својим смелим поступцима. Узео је видног учешћа у војевању противу Енглеза и може се рећи да је Јованки од Орлеана био ментор у њеној одважној војничкој експедицији. Иначе, у јавном животу, све до његовог процеса играо је важну улогу. У приватном животу био је необуздан, сладострасан и познат као развратник.

Процес његов изазван је, по мишљењу неких историчара, у главном његовим сукобом са црквом. Суђен је, међутим, као јеретик и злочинац, — убица мноштва деце и жена. Спор његов, праћен са највећом пажњом, трајао је доста дуго у Нанту. Инквизиторском суду, који га је пресудио, председавао је надбискуп Ремски. Држање оптуженог маршала на суду било је одважно и све до

свога последњег часа порицао је да је крив. На суду по тадашњем систему уређења није имао браниоца, јер инквизиторски систем није допуштао одбрану. Осуђен је на смрт и погубљен.

По предању народа оног краја, и ако је од свештенства пред процес и у очи процеса вештачки створено огорчење, почело се доцније веровати, па и данас се верује, да је маршал био некрив и да је невино осуђен. То предање појачава и веровање, да се у великом историском замку у Нанту, у коме је он осуђен и погубљен, појављује маршалов дух.

Процес маршала де Реа имао је користи и за правосуђе, јер се све до скора претресало питање о његовој невиности, коме мишљењу нагиње већи део историка, и што је још одмах по његовом погубљењу почело да се расправља питање о завођењу одбране криваца пред судовима, коју је католичка црква била одбацила као заосталу институцију Римљана.

Од интереса је један нов позоришни комад, чији је сиже овај процес. У том послератном комаду слави се српски народ као жртва силе и неправде, којег су надмоћни противници осудили без одбране. О томе комаду, који је написао један познати француски адвокат, проговоримо накнадно.

Упр. Ј.

МИСЛИ ПРАВНИКА И АФОРИЗМИ

Чим политика продре у делокруг судова, ма каква био начин и намера, којима је то учињено, мора Правде да нестане. Између политике и Правде сваки је споразум неморалан, сваки је додир између њих кужан. Тражећи услугу Правде на своју руку, политика се изобличава, а повијајући се за политиком, Правда пропада. Нека, дакле, друштво и на најмање знаке зближења између политике и Правде добро пази, нека одмах у почетку против тога буде на опрези и нека се никаквим извињењем не да обманути. Ни околности, ни људи не могу побити овај факт. Ако су околности тешке постаће још теже. А ако су људи поштени, постаће непоштени.

Guizot

Има радња, које цео свет осуђује као неморалне, а које, при свему томе, никакво право не може да казни, ако неће да пређе друг свој и порече себе самог. Уз то долази

још и то, што има прилика, у којима морал и право долазе у међусобни сукоб, истичући свако од њих своје захтеве, који су, покадшто, тако супротни, да се не даду измирити, већ се ваља одлучити за један, кршећи с другим. Право, оснивајући се на извесне своје постулате, мора тражити безусловна задовољења извесним захтевима, које Етика осуђује као неморалне. Жртвовати, у таквој прилици, право моралу, што изгледа на први поглед да би било најпростоје решење овакве незгодне дилеме, донело би собом најдубље конфликте, у колико би поколебале основе права поколебале посредно и морал, који, у пркос појединих неизбежних конфликта између њих, налази своју најјачу гаранцију у праву. Право, дакле, може потпуно потпомагати морал и признавајући га као врховну норму, избегавати сукоб с њиме, али га не може потпуно огарантовати.

Др. Љубомир Неђић

БЕЛЕШКЕ

Адвокатима и судијама

Ускоро ће се навршити и друга година од поновног излагања „Бранича“, органа нашег удружења, који је своје ступце посветио не само проучавању правних проблема и теориском и практичном претресању социјалних и правних питања, већ на првом месту заштити интереса адвоката и судија.

У току овог двогодишњег рада, уредништво је уложило све своје напоре да се тај циљ покретања „Бранича“ постигне. Са разних страна, а нарочито од наших признатих стручњака, изражавано је допадање за уређивање часописа. Господин Министар Правде и Господин Министар Унутрашњих Дела изданим списима најтоплије су га препоручили свима установама својих ресора.

Па ипак, крај огромних напора и свега труда да се одговори прешном задатку који је налагао покретање „Бранича“, одзив нашег правништва, и адвоката и судија, није онакав какав би требало да буде. Неинтересовање наших другова из престонице и унутрашњости толико је, да се доводи у питање опстанак часописа. Врхунац тог неинтересовања најлепше илуструје факат, да се сразмерно на „Бранич“ више претплаћују наши другови и правници из нових покрајина и тамошње државне и самоуправне установе, него адвокати, судије и установе са територије наше предратне краљевине.

Износећи ово, уредништво апелује на адвокате, судије и све остале правнике из Београда и унутрашњости, који се још нису претплатили, да то што пре учине, и да се потруде да заинтересују све своје другове, да пошаљу претплату на „Бранич“.

Не треба допустити да се потврди оправданост прекора упућеног правницима да најмање раде и да не примају и не прате ни друге, па ни своје — правне часописе. Тај би се тежак и заслужени прекор показао сасвим умесан ако се и даље не би интересовали за „Бранич“.

Судски закони

Од Председништва Народне Скупштине добили смо обавештење, да ће Законодавни Одбор по свој прилици почетком октобра о. г. узети у претрес законске предлоге, који се односе на судско законодавство. Закон о јавним правозаступницима биће међу првим из тога броја предлога узет у претресање.

Пок. Марко С. Ђуричић добротвор Адвокатског Удружења

Ценећи заслуге пок. Марка С. Ђуричића, бив. Министра Правде, у изради и спровођењу предлога закона о адвокатима и његово искрено заузимање да се тај закон што пре донесе, као и његов дугогодишњи адвокатски рад, Управа Адвокатског Удружења на својој пленарној седници од 20. августа о. г. решила је, да пок. Ђуричића упише за члана добротвора Удружења.

По одлуци Управе на одар пок. Ђуричића положен је био у име Удружења леп венац од природног цвећа.

Конференција делегата адвокатских комора и удружења

Поводом подношења Законодавном Одбору предлога закона о адвокатима, на конгресу правника, одржаном у Љубљани, одлучено је да се 10. октобра о. г. одржи у Београду конференција делегата свих адвокатских комора из нових покрајина и делегата нашега удружења, на којој ће се опширно претрести израђени законски пројекат и предложити потребне измене и допуне.

Том приликом проучиће се поново и питање о савезу адвоката наше земље.

Корак Адвокатског Удружења

Управа Адвокатског Удружења поднела је Г. Министру Финансија и скупштинском пореском одбору опширно образложену представку којом је тражило да се не санкционише одредба чл. 115, алинеја 7. и 8. предлога закона о непосредним порезима, о установљавању финансијских правних заступника, о чему доносимо у овом броју засебан чланак. Изасланици Управе добили су уверење, да ће се то питање проучити и по свој прилици повољно решити.

Разрез порезе

Знатан број наших другова жали нам се на њихово велико пореско оптерећење извршено последњим разрезом пореза, а нарочито на несразмерно њихово опорезивање у упоређењу са осталим слободним занимањима.

Управа Удружења узела је у проучавање то питање и ако утврди да је тај начин оцене пореске способности наших другова био општи при најновијем разрезу порезе, учиниће корак код Г. Министра Финансија да се по жалбама заинтересованих адвоката та неправична опорезивања исправе.